

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาทัศนศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

วัตถุสัมพันธ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาทัศนศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

RELATTIONAL OBJECTS

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Fine Arts (VISUAL ARTS)
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2021
Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ	วัตถุประสงค์
โดย	อัคราฐ ฤยาทิพย์
สาขาวิชา	ทัศนศิลป์ แผนก ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฤทัยรัตน์ คำศรีจันทร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์วิรัชญา ดวงรัตน์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤทัยรัตน์ คำศรีจันทร์)

.....ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

(ศาสตราจารย์เกียรติคุณปรีชา เกาทอง)

.....ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ศาสตราจารย์เกียรติคุณปริญญา ตันติสุข)

630120026 : ทศนศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : วัตถุ, ความผูกพัน, ครอบครัว, ฮักแพง, ภูมิปัญญาชาวบ้านการเข้าไม้

นาย อัชฎาวุธ ญาทิพย์: วัตถุประสงค์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฤทัยรัตน์ คำศรีจันทร์

การสร้างสรรค ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “วัตถุสัมพันธ์” มีความมุ่งหมาย เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่า และความสำคัญถึงวิถีชีวิตการอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวของคนชนบทอีสานเหนือ ที่มีความรักและผูกพันกันอย่างเหนียวแน่น ทำให้เห็นถึงภูมิปัญญาเชิงช่างของคนชนบทอีสานเหนือ ในเครื่องมือเครื่องใช้ โดยการประกอบของใหม่และของเก่าเข้าด้วยกัน และเป็น การสืบต่อ สานต่อเทคนิคการเข้าไม้ ประกอบไม้แบบช่างพื้นบ้านอีสาน ด้วยการสร้างรูปทรงใหม่

เทคนิคช่างไม้พื้นบ้านอีสานเหนือ เช่น การเข้าลิ้ม เข้าเดือย ตัด บากไม้ แสดงออกอย่างมีเอกลักษณ์ความเป็นพื้นถิ่นที่มีลักษณะรูปทรงง่ายๆ เน้นการใช้งาน ไม่ยุ่งยากและซับซ้อน โดยทิ้งให้ เห็นรอยบาก รอยตัด ความเป็นเหลี่ยมเป็นสันอย่างชัดเจน ยึดเกาะประสานกันอย่างเหนียวแน่น ด้วย ตัวเทคนิคเอง โดยไม่ใช้กาวและตะปู ซึ่งเห็นเทคนิคเหล่านี้ได้จากการส่งต่อวัตถุจากพ่อสู่ลูก ยายสู่ หลาน อายุการใช้งาน 110 ปี ที่สืบต่อด้วยความพันผูกและห่วงแหน “ฮักแพง” วัตถุเหล่านี้จึงเสมือน สัญลักษณ์และตัวแทนบรรพบุรุษ ที่แสดงให้เห็นถึงสายสัมพันธ์ของครอบครัว การแบ่งปัน การหยิบยืม และส่งต่อเครื่องมือเครื่องใช้ทุกอย่างล้วนอุดมไปด้วยความรัก ความอบอุ่น ที่ส่งต่อกันในสายโลหิต รุ่นต่อรุ่น ผ่านวัตถุสัมพันธ์

630120026 : Major (VISUAL ARTS)

Keyword : connection, family, fondness

MR. UASSDAWUT PHUYATIP : RELATIONAL OBJECTS THESIS ADVISOR :
ASSISTANT PROFESSOR RUTHAIRAT KUMSRICHAN, Ph.D.

This art thesis aims to create artworks that reflect the value of the relationship in the family of the people from the Northeastern region of Thailand: love and the deep connection they have toward each other, along with the folk wisdom of their craftsmanship. The pieces of equipment, created with the old and new pieces put together, inherited techniques of local knowledge in the new form and shape.

The techniques of Northeastern carpenters, for example, wedge, dovetail, cutting, and notching, show their unique characteristics in a simplified form and emphasize the usage of each type of equipment. With the scratch of the cutting and notching process, each part is attached firmly without glue or nail. These techniques signify the relationship between generations to generation. One hundred ten years of fondness and cherished, this object is considered an ancestor's representation: showing their relationships and connections through sharing and passing their equipment which filled with love and warmth within the lineage.

กิตติกรรมประกาศ

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด "วัดสุสัมพันธ" สำเร็จลุล่วงได้เพราะได้รับความกรุณาจากบิดา มารดาที่อบรมสั่งสอน คอยสนับสนุนทั้งกำลังร่างกายและทรัพย์ ให้ได้ศึกษาเล่าเรียนมาจนถึงบัดนี้

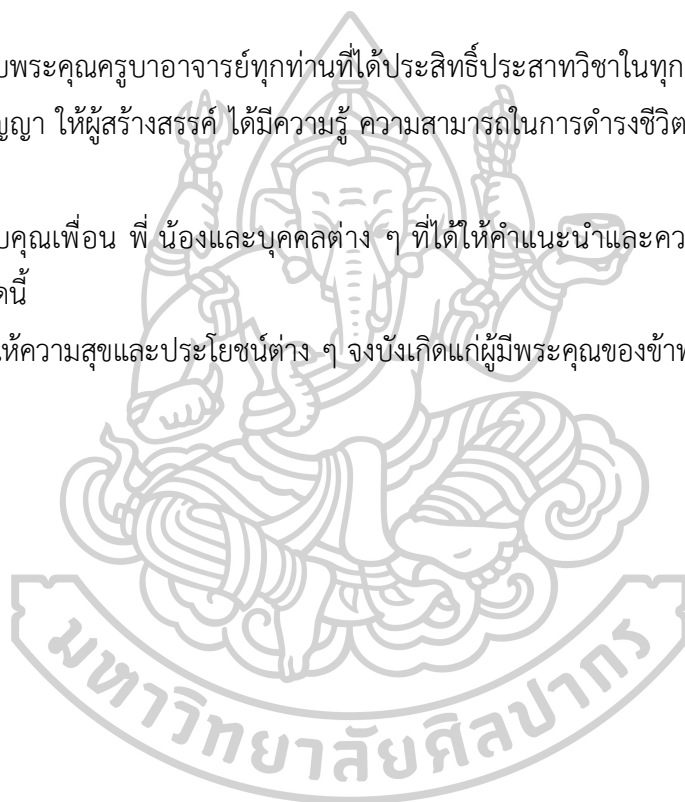
ขอขอบคุณอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤทัยรัตน์ คำศรีจันทร์ และคณาจารย์ทุกท่านที่อบรมสั่งสอน ชี้แนะแนวทางในการพัฒนาผลงานศิลปะตลอดการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณครุบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาในทุกศาสตร์ทุกแขนงที่ได้อบรมบ่มเพาะสติปัญญา ให้ผู้สร้างสรรค์ ได้มีความรู้ ความสามารถในการดำรงชีวิตและประสบความสำเร็จในการศึกษา

ขอบคุณเพื่อน พี่ น้องและบุคคลต่าง ๆ ที่ได้ให้คำแนะนำและความช่วยเหลือตลอดการทำวิทยานิพนธ์ชุดนี้

ขอให้ความสุขและประโยชน์ต่าง ๆ จงบังเกิดแก่ผู้มีพระคุณของข้าพเจ้าทั้งหลายตลอดไป

นาย อัมภาวุธ ภูยาทิพย์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฌ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ในการสร้างสรรค์.....	3
แนวความคิดการสร้างสรรค์.....	3
ขอบเขตของการศึกษา.....	3
ขั้นตอนของการศึกษา.....	4
วิธีการศึกษา.....	4
แหล่งข้อมูล.....	5
บทสรุป.....	6
บทที่ 2 ข้อมูลและอิทธิพลของการสร้างสรรค์ผลงาน.....	7
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ผ่านวัตถุ.....	11
ทฤษฎีมานุษยวิทยาวัตถุ.....	11
ทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์.....	14
การให้คุณค่าต่อวัตถุของมนุษย์.....	15
อิทธิพลผลงานศิลปกรรมกรณีศึกษาการสร้างสรรค์จากศิลปิน.....	16
ผลงานศิลปกรรมของศิลปิน บริรักษ์ ศุภตรัยวรพงศ์.....	20

บทที่ 3 ขั้นตอนและกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน	23
ขั้นตอนการสังเคราะห์ข้อมูล.....	24
กระบวนการสร้างสรรค์	27
1. การทำภาพร่าง	27
2. การเตรียมวัสดุและอุปกรณ์.....	30
3. ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน	34
บทสรุป.....	45
บทที่ 4 การสร้างสรรค์และการพัฒนาผลงานวิทยานิพนธ์	46
วิเคราะห์ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 1	46
วิเคราะห์ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2	48
วิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 1 ส่งต่อ	50
วิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2 สืบต่อ	52
วิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3 สานต่อ ชั้นที่ 1	54
วิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3 สานต่อ ชั้นที่ 2	56
วิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3 สานต่อ ชั้นที่ 3	58
วิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3 สานต่อ ชั้นที่ 4	60
วิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3 สานต่อ ชั้นที่ 5,6,7	61
บทที่ 5 สรุปผล.....	66
รายการอ้างอิง	68
ประวัติผู้เขียน.....	70

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แสดงลักษณะการเข้าไม้.....	10
ภาพที่ 2 แสดงลักษณะการแบ่งปันวัตถุ เครื่องมือเครื่องใช้จากญาติพี่น้อง	13
ภาพที่ 3 ประติมากรรมชนบท-กระเทียม 2527.....	18
ภาพที่ 4 ครว้ชนบท	19
ภาพที่ 5 ชื่อผลงาน: รูปและสัญลักษณ์ในวิถีชีวิตชนบท.....	21
ภาพที่ 6 สัมภาษณ์คุณยาย	24
ภาพที่ 7 แสดงลักษณะการแบ่งปันวัตถุ เครื่องมือเครื่องใช้จากญาติพี่น้อง.....	25
ภาพที่ 8 แสดงลักษณะการเจาะ บากไม้.....	26
ภาพที่ 9 สเก็ตซ์ผลงานชุดสานต่อ.....	27
ภาพที่ 10 สเก็ตซ์ผลงานชุดสานต่อ.....	28
ภาพที่ 11 สเก็ตซ์ผลงานชุดสานต่อ.....	29
ภาพที่ 12 วัสดุในการสร้างสรรค์ผลงาน.....	30
ภาพที่ 13 อุปกรณ์ในการตัด.....	31
ภาพที่ 14 อุปกรณ์ในการเขาร่อง เจีย ชัด.....	32
ภาพที่ 15 อุปกรณ์ในขัด เช็ด แกะไม้.....	33
ภาพที่ 16 เครื่องมือเครื่องใช้ที่ได้จากการส่งต่อจากยาย	34
ภาพที่ 17 เครื่องมือเครื่องใช้ที่ได้จากการส่งต่อจากยาย	35
ภาพที่ 18 ของทุกชิ้นมีเรื่องราว เป็นการจดบันทึกจากการบอกเล่าจากยาย.....	36
ภาพที่ 19 เตรียมชิ้นส่วนก่อนประกอบเป็นรูปทรง	37
ภาพที่ 20 เตรียมชิ้นส่วนก่อนประกอบเป็นรูปทรง.....	38
ภาพที่ 21 ประกอบชิ้นส่วนเป็นรูปทรงด้วยเทคนิคเข้าไม้ ประกอบไม้	39

ภาพที่ 22	ขั้นตอนการเลือกสรรไม้ ลงแปรง	40
ภาพที่ 23	กระบวนการทำงาน.....	41
ภาพที่ 24	กระบวนการทำงาน.....	42
ภาพที่ 25	กระบวนการทำงาน.....	43
ภาพที่ 26	กระบวนการทำงาน.....	44
ภาพที่ 27	ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 1	46
ภาพที่ 28	ภาพรายละเอียดผลงานผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 1	47
ภาพที่ 29	ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2.....	48
ภาพที่ 30	ภาพรายละเอียดผลงานผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2.....	49
ภาพที่ 31	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 1 “ส่งต่อ”.....	50
ภาพที่ 32	ภาพรายละเอียดผลงานผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 1	51
ภาพที่ 33	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2 “สืบต่อ”.....	52
ภาพที่ 34	ภาพรายละเอียดผลงานผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2.....	53
ภาพที่ 35	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3 “สานต่อ”.....	54
ภาพที่ 36	ภาพรายละเอียดผลงานผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3.....	55
ภาพที่ 37	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3 “สานต่อ”.....	56
ภาพที่ 38	ภาพรายละเอียดผลงานผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3	57
ภาพที่ 39	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3 “สานต่อ”	58
ภาพที่ 40	ภาพรายละเอียดผลงานผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3	59
ภาพที่ 41	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3 “สานต่อ”	60
ภาพที่ 42	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3 “สานต่อ”	61
ภาพที่ 43	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3 “สานต่อ”	62
ภาพที่ 44	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3 “สานต่อ”	63
ภาพที่ 45	ภาพรายละเอียดผลงานผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3	64

บทที่ 1

บทนำ

ลักษณะภูมิประเทศของภาคอีสานมีระบบนิเวศอุดมสมบูรณ์ไปด้วยป่าไม้หลากหลายชนิดที่สามารถนำมาแปรรูปสร้างที่อยู่อาศัย สร้างเครื่องมือเครื่องใช้ได้ เช่น ไม้แดง ไม้ประดู่ ไม้จิก ไม้สัก ล้วนเป็นไม้เนื้อแข็งทั้งสิ้น จากที่ผู้สร้างสรรค์ได้ไปศึกษาคุณลักษณะเทคนิคการประกอบสร้างเครื่องมือเครื่องใช้ในชนบทอีสานเหนือ ที่หมู่บ้านหวายหลิม ตำบลนาข่า อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นหมู่บ้านของตนเอง เครื่องมือเครื่องใช้แต่ละอย่างถูกจัดการโดยช่างไม้ จากไม้ที่เป็นต้น ถูกตัดมาเป็นท่อน ๆ จากไม้เป็นท่อนถูกผ่ามาเป็นแผ่น จากไม้ที่เป็นแผ่นถูกนำมาขัดเกลาเป็นชิ้นส่วน จากชิ้นส่วน นำมาสู่การประกอบสร้างเป็นรูปทรง ผ่านกระบวนการทางเทคนิคกรรมวิธีอย่างมีระบบระเบียบ

“เอาแสง” ผู้สร้างสรรค์มีความผูกพันกับช่างไม้ เคยหยิบจับเครื่องมือสัมผัสช่วยงานช่างมาตั้งแต่เด็ก จึงมีความชอบในงานไม้ จากความผูกพันในชนบทอีสานเหนือที่พบเห็น อีกรูมมองหนึ่งที่นำเสนอวิถีชีวิตของคนในชนบทอีสานเหนือมีลักษณะการดำรงชีวิตแบบเรียบง่าย ไปมา หาสุ่ เอื้อเพื่อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ ปรับตัวเข้ากับธรรมชาติได้อย่างเข้าใจ กลมกลืน บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียงพอมีพอกิน ทำให้ผู้คนในชนบทต่างมีความสุข ผูกพันกันอย่างเหนียวแน่น และเต็มไปด้วยภูมิปัญญาที่สั่งสมกันมายาวนาน จนกลายเป็นวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตตามแบบวิถีชีวิตชนบทอีสานเหนือ

จากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษในการสร้างเครื่องมือเครื่องใช้ขึ้นเพื่อประกอบอาชีพ ผนวกเข้ากับประสบการณ์ของตนเองจึงนำมาสู่รูปแบบของผลงานสร้างสรรค์ในชุดนี้ที่มีการผสมผสานรูปทรงของเครื่องมือในอดีต มาสร้างสรรค์เป็นผลงานที่ประกอบเข้ากับความเป็นศิลปะที่คลี่คลายพัฒนารูปทรงจนเกิดเป็นผลงานที่สะท้อนภูมิหลังของผู้สร้างสรรค์เอง

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การดำรงชีวิตของคนอีสาน คิดค้นประดิษฐ์สร้างเครื่องมือเครื่องใช้เพื่อประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรมซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนไทย วิถีชีวิตในชุมชนของตนเองเกิด และเติบโตในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสาน ซึ่งเป็นดินแดนที่ราบสูง แห่งแล้งสลับการมีภูมิอากาศร้อนชื้นสลับแห้ง คนอีสานส่วนใหญ่มีอาชีพทำเกษตรกรรม เช่น การทำนา ทำไร่ ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม และอาชีพช่างไม้เป็นอีกอาชีพที่ชาวบ้านให้ความสนใจโดยเฉพาะผู้ชายในกลุ่มผู้นำครอบครัว ซึ่งการประกอบสร้างสิ่งต่าง ๆ นั้นต้องร่วมด้วยช่วยกันฉันทุนาติพี่น้อง

เทคนิคช่างไม้พื้นบ้านอีสานเหนือ เช่น การเข้าลิ้ม เข้าเตี้ย ตัด บากไม้ แสดงออกอย่างมีเอกลักษณ์ความเป็นพื้นถิ่นที่มีลักษณะรูปทรงง่ายๆ เน้นการใช้งาน ไม่ยุ่งยากและซับซ้อน โดยทิ้งให้เห็นรอยบาก รอยตัด ความเป็นเหลี่ยมเป็นสันอย่างชัดเจน ยึดเกาะประสานกันอย่างเหนียวแน่น ด้วยตัวเทคนิคเอง โดยไม่ใช้กาวและตะปู ซึ่งเห็นเทคนิคเหล่านี้ได้จากเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม อย่างเช่น แอก คราด คันไถ ในการทำนา กระจวย ฟืม พวงสาว เครื่องมือในการทอผ้าเพื่อใช้เป็นอาภรณ์ นุ่งห่ม หรือของใช้ในครัวเรือนอย่าง โบรม ไม้คันท้าม ไม้ คาน เครื่องมือเหล่านี้ ผ่านการใช้งานมาตั้งแต่อดีต ผูกพันอยู่ร่วมกับวิถีชีวิตชนบทอีสานเหนือจวบจนถึงปัจจุบัน ที่ส่งต่อจากพ่อสู่ลูก จากยายสู่หลาน ในช่วงเวลา 110 ปี สะท้อนให้เห็นภูมิปัญญาพื้นบ้านที่ฝังมา

การสั่งสมความรู้และถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ภูมิปัญญาชาวบ้านถือเป็นมรดกทางความคิดที่บรรพบุรุษ ปู่ ย่า ตา ยาย ผ่านการเรียนรู้จากการดำเนินชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพ การอาศัยระหว่างผู้คนชนบทกับธรรมชาติของคนอีสานเหนือ เป็นสัมพันธภาพที่แสดงวิถีชีวิต ซึ่งมีวัฒนธรรมอันสะท้อนความกลมเกลียวเกี่ยวดอง ร่วมมือร่วมใจและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ในการทำเกษตรกรรม เช่น การลงแขกเกี่ยวข้าว หรือพูดเป็นภาษาพื้นถิ่นว่า “เอาแรง” ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว หรือการร่วมแรงร่วมใจในงานบุญประเพณีอย่าง “บุญผะเหวด” การเอื้ออาทร การแบ่งปัน การหยิบยื่น และส่งต่อข้าวของเครื่องใช้ทุกอย่างล้วนอุดมไปด้วยความสุขอย่างเรียบง่ายที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่อดีต ส่งผลต่อความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์เอง ที่หล่อหลอมความเป็นตัวตนคนอีสานเหนือ ผ่านวิถีสัมพันธ์ รวมถึงสัญชาตญาณของอาชีพอย่างเครื่องมือเครื่องใช้ของบรรพบุรุษที่สร้างขึ้นจากภูมิปัญญา ไม่เพียงแต่ข้าวของเครื่องใช้จะถูกส่งเป็นมรดกตกทอดมาถึงตนเอง ทว่าวัตถุจากบรรพบุรุษที่ถูกส่งต่อกันมาจากทวดสู่ย่า จากย่าสู่พ่อ จากพ่อสู่ลูก นอกเหนือจากการส่งต่อเครื่องมือมาเป็นสายการสืบทอดด้วยความพันผูกและห่วงแหน “ฮักแพง” สิ่งเหล่านี้จึงเสมือนสัญลักษณ์และตัวแทนบรรพบุรุษ ที่แสดงให้เห็นถึงสายสัมพันธ์ของครอบครัว

นัยยะของการส่งต่อภูมิปัญญาจึงเปรียบได้กับการส่งต่อวิชาชีพ สู่ลูกหลานให้ดำรงชีพได้ ด้วยเครื่องมือเหล่านี้ ความงาม และคุณค่าทางจิตใจที่แฝงอยู่ในวัตถุ จึงเป็นสัญญาณให้ระลึกถึงวัฒนธรรมความเป็นมา และความเป็นตัวตนของผู้สร้างสรรค์เองในชั่วอายุคนที่ผันผ่านไป การส่งต่อ สืบต่อเชื่อมต่อของช่วงเวลาจากอดีตมาสู่ปัจจุบันจึงเป็นปฐมบทของการสร้างสรรค์ผลงาน ที่อุปมาบรรพบุรุษด้วยรูปลักษณ์ของเครื่องมือเครื่องใช้ในอดีต และอุปมาบรรพบุรุษสร้างสรรค์อย่างปัจจุบันเป็นรูปแทนผู้สร้างสรรค์ เพื่อสะท้อนให้เห็นสัมพันธภาพจากอดีตสู่ปัจจุบันผ่านผลงานสร้างสรรค์

วัตถุประสงค์ในการสร้างสรรค์

1. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่า และความสำคัญถึงวิถีชีวิตการอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวของคนชนบทอีสานเหนือ ที่มีความรักและผูกพันกันอย่างเหนียวแน่น
2. ทำให้เห็นถึงภูมิปัญญาเชิงช่างของคนชนบทอีสานเหนือ ในเครื่องมือเครื่องใช้ โดยการประกอบ ของใหม่และของเก่าเข้าด้วยกัน
3. เพื่อสืบต่อ สานต่อเทคนิคการเข้าไม้ ประกอบไม้แบบช่างพื้นบ้านอีสาน ด้วยการสร้างรูปทรงใหม่

แนวความคิดการสร้างสรรค์

ผู้สร้างสรรค์ผลงานได้รับแรงบันดาลใจ มาจากการแบ่งปันเครื่องมือเครื่องใช้วิถีชีวิตของคนในครอบครัว ผ่านกาลเวลามานานวัตถุบางชิ้นอาจจะสมบูรณ์ บางชิ้นอาจไม่สมบูรณ์ วัตถุอาจดูธรรมดา แต่ข้างหลังภาพมีคุณค่าทางจิตใจ ที่ถูกส่งต่อมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จากพ่อสู่ลูก ยายสู่หลาน วัตถุแต่ละอย่างสะสมความทรงจำและเรื่องราวที่ดั่งงาม การให้จึงไม่ใช่เพียง “สิ่งของ” แต่เป็นการให้ความรัก ภูมิปัญญาและคุณค่าผ่านจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง การส่งต่อวัตถุ สืบต่อ สานต่อด้วยเทคนิคการเข้าไม้ประกอบไม้แบบช่างพื้นบ้านสัมพันธ์กัน เพื่อสื่อถึงการอยู่ร่วมกันด้วยความรัก ความผูกพันอย่างเหนียวแน่นของคนในครอบครัว

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา นำเสนอถึงความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว การส่งต่อวัตถุ สืบต่อด้วยเทคนิคแบบช่างไม้พื้นบ้านและเชื่อมต่อด้วยวัสดุไม้ แสดงถึงความรักความผูกพันอย่างเหนียวแน่นของคนในครอบครัว
2. ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์ และศึกษาเครื่องมือเครื่องใช้ เครื่องมือทางเกษตรกรรม เช่น แอก คาดไถ เครื่องมือปลูกหม่อน เลี้ยงไหม เช่น พวงสาว อัก ฟืม กระจวย ไม้สาวไหม ไน เครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือน เช่น ครกไม้ โคม ไม้คั้นด้าม ที่หมูบ้านหวายหลิม ตำบลนาข่า อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น เพื่อศึกษากรรมวิธีเทคนิคการเข้าไม้แบบช่างพื้นบ้านอีสานเหนือ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้สำคัญในการสร้างสรรค์ผลงาน
3. ขอบเขตด้านการสร้างสรรค์ผลงาน สร้างสรรค์เป็นรูปแบบ 2 มิติ 3 มิติ และจัดวาง โดยเน้นความสำคัญที่สองประการหลัก คือ เทคนิคกรรมวิธีแบบช่างพื้นบ้านอีสานเหนือ เช่น การบากเจาะ ขัด ต่อ ประกอบไม้ และวัสดุ คือ “ไม้”

ขั้นตอนของการศึกษา

1. ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล สัมภาษณ์ และแบ่งปันวัตถุในชุมชนชนบทที่ตนเองอาศัยอยู่
ขั้นต้น ตนเองได้เดินทางกลับภูมิลำเนาเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ผ่านการบันทึกภาพถ่ายการ
สนทนาและการสัมภาษณ์ เพื่อซึมซับสภาวะความรู้สึกร่วมกับครอบครัวที่มีความผูกพันกับเครื่องมือที่ใช้
ในการประกอบอาชีพ จากบุคคลผู้มีประสบการณ์ร่วมกับวัตถุ เครื่องมือ ที่ใช้กันมานานับตั้งแต่อดีต

2. นำวัตถุที่ได้จากการแลกเปลี่ยนและแบ่งปันมาศึกษาเทคนิค การบาก เจาะ ต่อ เข้า ประกอบไม้
ภายหลังการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคลไว้เป็นเบื้องต้นแล้ว ต่อมาจึงเป็นการ
พิจารณาและศึกษาภูมิปัญญา ผ่านเครื่องมือ ที่ใช้ในการประกอบอาชีพของคนในครอบครัว รวมถึง
กลุ่มคนบ้านใกล้เคียงในพื้นที่ใกล้เคียง จากนั้นทำการรวบรวมเครื่องมือและจำแนกออกเป็น
ประเภทต่าง ๆ รวมถึงศึกษา รูปร่างรูปทรง วัสดุ รูปแบบ เทคนิคการประกอบสร้าง

วิธีการศึกษา

1. ศึกษารวบรวมข้อมูลทั้งจากการลงพื้นที่ในหมู่บ้านห้วยหลิม ตำบลนาข่า อำเภอเมืองจัตวีร์
จังหวัดขอนแก่น โดยจากทั้งการสังเกตและสัมภาษณ์บุคคลในพื้นที่ ในเรื่องของความสัมพันธ์ของกลุ่ม
คนในครอบครัว รวมถึงการสัมภาษณ์ช่างไม้เพื่อศึกษาเครื่องมือเครื่องใช้ และเทคนิคการเข้าไม้ของ
ช่างพื้นบ้านอีสาน เพื่อนำข้อมูลทั้งหมดมาตีความ และวิเคราะห์ถึงความรักความผูกพันอย่างเหนียว
แน่น

2. เก็บข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับเครื่องมือเครื่องใช้ รวมไปถึงการลงภาคสนาม ด้วยการไป
ขอแบ่งปันวัตถุทางภูมิปัญญา

3. ศึกษาผลงานศิลปินที่มีความเกี่ยวข้องทั้งทางด้านเนื้อหาและแนวความคิด รวมถึงรูปแบบ
การติดตั้งและจัดวางผลงาน เพื่อนำมาพิจารณาและปรับใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

4. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาทั้งหมด แปลงข้อมูลที่ได้สร้างสรรค์เป็นผลงาน

5. วิเคราะห์และแก้ไขผลงานให้เหมาะสม

6. นำเสนอ ทำการติดตั้ง พร้อมประเมินวิทยานิพนธ์เป็นระยะ ๆ เพื่อปรับปรุงและแก้ไขไปสู่
การพัฒนาที่ตรงต่อวัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์

แหล่งข้อมูล

1. ข้อมูลภาพถ่ายและสัมภาษณ์ที่หมู่บ้านห้วยหลึม ตำบลนาข่า อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น
2. แหล่งข้อมูลจากพิพิธภัณฑ์โฮงมูลมัง จังหวัดขอนแก่น
3. แหล่งข้อมูลจากสถานที่จัดนิทรรศการแสดงผลงานทัศนศิลป์ประเภทจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ และสื่อผสม ของศิลปินไทยและศิลปินต่างประเทศ รวมถึงสูจิบัตร นิทรรศการ
4. แหล่งข้อมูลเอกสาร ทฤษฎีแนวความคิดและหลักปรัชญาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานสร้างสรรค์ จากหนังสือและเว็บไซต์ต่าง ๆ ในอินเทอร์เน็ต

บทสรุป

เนื้อหาบทนำประกอบไปด้วยที่มาและความสำคัญของปัญหา โดยมีแรงบันดาลใจมาจากการแบ่งปันเครื่องมือเครื่องใช้ของคนในครอบครัว ที่ผ่านกาลเวลามานาน วัตถุบางชิ้นอาจจะสมบูรณ์ บางชิ้นอาจไม่สมบูรณ์ ที่ถูกส่งต่อมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จากพ่อสู่ลูก จากยายสู่หลาน ในช่วงเวลา 110 ปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่า และความสำคัญถึงวิถีชีวิตการอยู่ร่วมกันของครอบครัวชนบทอีสานเหนือ ที่มีการพึ่งพากัน ผูกพันกันอย่างเหนียวแน่น ทำให้เห็นถึงภูมิปัญญาเชิงช่างของคนชนบทอีสานเหนือ ในเครื่องมือเครื่องใช้ โดยการประกอบของใหม่และของเก่าเข้าด้วยกัน และเพื่อสืบต่อเทคนิคช่างไม้พื้นบ้านในวิถีชนบทอีสานเหนือที่ผู้สร้างสรรค์อาศัยอยู่

ซึ่งมุ่งนำเสนอถึงความสัมพันธ์ของวิถีชีวิตคนในครอบครัวชนบทอีสานเหนือ ระหว่างกลุ่มคนวิถีชีวิต และเครื่องมือในการประกอบอาชีพ ในการทำเกษตรกรรม ในการทอผ้า ตลอดจนข้าวของเครื่องใช้ในครัวเรือน การให้ภูมิปัญญาและคุณค่าผ่านจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง การส่งต่อวัตถุ สืบต่อเทคนิคการเข้าไม้แบบช่างพื้นบ้าน เชื่อมต่อวัสดุไม้สัมพันธ์กัน ถ่ายทอดผลงานด้วยการนำเสนอผ่านวัตถุ ด้วยเทคนิคแบบช่างพื้นบ้านอีสานเหนือ ในการสร้างสรรค์ผลงาน มีลำดับขั้นตอนจากการศึกษาภูมิหลังและข้อมูลจากคนในพื้นที่หมู่บ้านห้วยลิ้ม ตำบลนาข่า อำเภอมีชัยบุรี จังหวัดขอนแก่น โดยการรวบรวมข้อมูล รวมไปถึงการขอแบ่งปันวัตถุเครื่องมือเครื่องใช้ เพื่อสะท้อนแนวความคิดในผลงานสร้างสรรค์

เนื้อหาของบทนำเป็นหลักตั้งต้นแรกเริ่มที่ครอบคลุมเนื้อหาวิทยานิพนธ์ เพื่อกำหนดแนวความคิด ขอบเขตการศึกษาหาข้อมูล และขอบเขตของการสร้างสรรค์ ที่นำไปสู่ผลสำเร็จของผลงานได้อย่างตรงตามเป้าหมาย

บทที่ 2

ข้อมูลและอิทธิพลของการสร้างสรรค์ผลงาน

การสร้างสรรค์ผลงานขึ้นเพื่อถ่ายทอดความมุ่งหมายใดก็ตาม จำเป็นต้องมีที่มาที่ไป การศึกษาค้นคว้าข้อมูล ประกอบ เป็นอีกกรรมวิธีหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินการสร้างสรรค์นั้น เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อนึ่งการศึกษาและการประมวลผล แล้วนำข้อมูลจากการศึกษามา วิเคราะห์ถึงความสอดคล้อง นำไปสู่การสรุปผลเพื่อให้ได้ข้อมูลอันนำมาเป็นฐานข้อมูลประกอบการ สร้างสรรค์ ซึ่งสามารถแยกข้อมูลออกเป็น 3 ประเภทได้แก่ข้อมูลปฐมภูมิและภูมิหลังของความ บันดาลใจ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ผ่านวัตถุ และอิทธิพลผลงานศิลปกรรม กรณีศึกษาการสร้างสรรค์จากศิลปิน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิและภูมิหลังของความบังดาลใจ
  - 1.1 ภูมิปัญญาและงานช่างพื้นถิ่นภาคอีสาน
  - 1.2 ความผูกพันของคนชนบทอีสาน
2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ผ่านวัตถุ
  - 2.1 ทฤษฎีมานุษยวิทยาวัตถุ
  - 2.2 ทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์
  - 2.3 ทฤษฎีการให้คุณค่าต่อวัตถุของมนุษย์
3. อิทธิพลผลงานศิลปกรรมกรณีศึกษาการสร้างสรรค์จากศิลปิน
  - 3.1 ผลงานศิลปิน ชลูด นิยมเสมอ
  - 3.2 ผลงานศิลปิน บริรักษ์ ศุภตรัยวรพงศ์

ข้อมูลปฐมภูมิและภูมิหลังของความบันเทิง

ภูมิปัญญาและงานช่างพื้นถิ่นภาคอีสาน

ปัจจุบันเทคนิคกรรมวิธี เครื่องมือเครื่องใช้บางอย่างทางภาคอีสานใกล้สูญหายไปแล้ว แม้แต่ในชนบทยังเหลือน้อยหรือแทบไม่หลงเหลืออยู่เลยนอกจากในพิพิธภัณฑ์ เป็นที่น่าใจหายไม่น้อยเมื่อวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมค่อย ๆ ถูกกลืนทีละน้อย จากค่านิยมใหม่ ๆ อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าก้าวล้ำทางเทคโนโลยี ผู้สร้างสรรค์จึงอดคิดไม่ได้ถ้าหากความภาคภูมิของบรรพบุรุษต้องมาเลือนหายไปอย่างไม่ย้อนคืน

เมื่อคิดหวนกลับไปถึงอดีตที่มากล้นความโอบอ้อมอารี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของคนในชนบทอีสานเหนือ การดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายพอเพียง ท่ามกลางบรรยากาศไอนิดกลิ่นควาย อย่างไรก็ตามเมื่ออดีตที่จะเลือนหาย แต่ไม่ยอมให้หายไปจากความทรงจำ อีกหนึ่งภูมิปัญญาที่สำคัญในชนบทอีสานเหนือ คือ “การเข้าไม้” ซึ่งมีเอกลักษณ์ ความเป็นพื้นถิ่น เน้นใช้งาน ไม่ยุ่งยากและซับซ้อน มีการทิ้งรอยบาก รอยตัด ความเป็นเหลี่ยมเป็นสันอย่างชัดเจน

ภูมิปัญญาของคนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย ไม่ซับซ้อนเป็นประโยชน์แก่คนทุกระดับ มีลักษณะเด่นคือสร้างสำนึกความเป็นหมู่คณะสูงทั้งในระดับครอบครัวและเครือญาติ มีขนบธรรมเนียม ประเพณี ที่ทำให้ผู้ปฏิบัติสบายใจ รู้สึกอบอุ่นไม่โดดเดี่ยว ให้คุณค่าทางจิตใจและความรู้สึกที่ดีมีการรวมกำลังช่วยกันทำงานที่เกินวิสัยจะทำคนเดียวได้สำเร็จ เช่น การลงแขกสร้างบ้าน สร้างวัด สร้างถนนหนทาง สร้างเครื่องมือเครื่องใช้ เป็นกิจกรรมที่แสดงถึงความเอื้อเฟื้อช่วยเหลือนกันภายในชุมชน ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (เอกวิทย์ณ กลาง, 2544)

ความเรียบง่าย ความไม่มีอุปบาย หรือปราศจากจริตการปรุงแต่งของผู้คนในภาคอีสาน จึงสะท้อนผ่านวัฒนธรรมแถบทุก ๆ ด้าน ไม่เว้นแม้กระทั่งภูมิปัญญาในการสร้างเครื่องใช้ไม้สอยเองก็ตาม ลักษณะเครื่องมือเครื่องใช้ของช่างไม้ภาคอีสาน เครื่องมือแต่ละชนิดที่สร้างขึ้นสามารถยึดเกาะประสานกันอย่างเหนียวแน่นด้วยตัวเทคนิค โดยไม่ใช้กาวหรือตะปู เน้นวัสดุจากไม้เนื้อแข็งเป็นหลัก ด้วยลักษณะรูปแบบของตัวเทคนิคในการทำงานของช่างไม้มีหลากหลายวิธีด้วยกันการสร้างซึ่งขึ้นอยู่กับการนำไปใช้ ในการสร้างสรรค์ผลงานผู้สร้างสรรค์ได้จับเอาเทคนิคในการสร้างเครื่องมือมาเพียงบางเทคนิคเท่านั้นเพื่อเรียนรู้ถึงกลวิธีแบบช่างพื้นถิ่นอีสานดั้งเดิม แล้วจึงพัฒนาต่อยอดในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

ลักษณะการเข้าไม้ของช่างไม้พื้นถิ่นภาคอีสาน มีลักษณะความโดดเด่นที่ผู้สร้างสรรค์นำมาใช้เป็นวิธีในการสร้างสรรค์ผลงานอยู่ 3 ลักษณะซึ่งประกอบด้วย

1. การเข้าลิ้ม

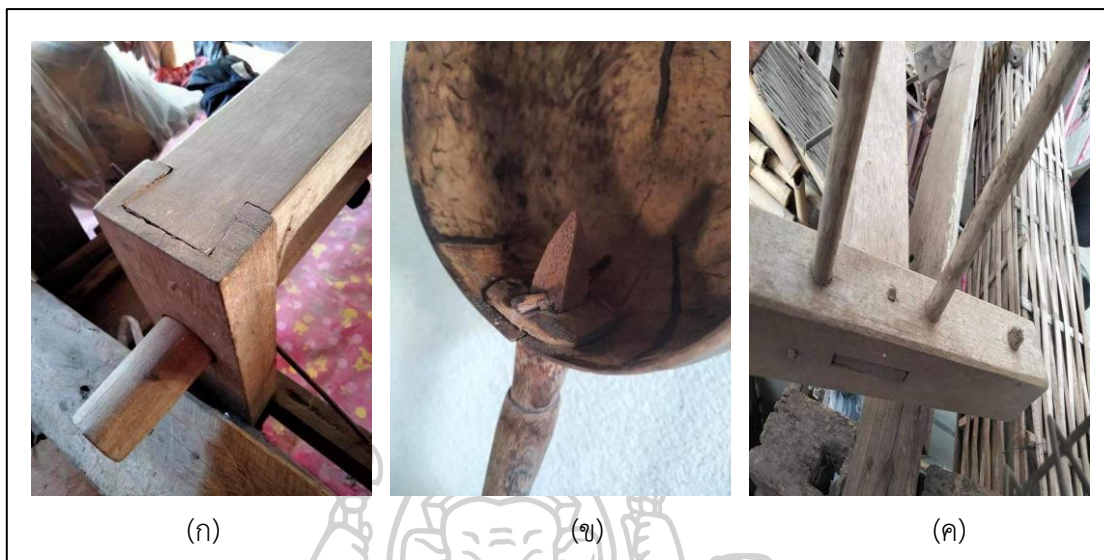
เข้าลิ้ม คือการตัดแผ่นไม้บางที่มีลักษณะของหัวและท้ายไม้เท่ากัน คือ หัวจะหนาส่วนท้ายจะบาง เพื่อนำมาตอกอัดเข้าไปในช่องว่างที่ต้องการให้เกิดความแน่นโดยตอกด้านที่หนา ลักษณะลิ้มจะเป็นสี่เหลี่ยม ทั้งรอยบาก ถ้ากอย่างเห็นได้ชัดเจน ลักษณะเด่นของการเข้าลิ้มด้วยฝีมือช่างไม้พื้นถิ่นคือเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้งานในเกษตรกรรม จะสร้างด้วยไม้เนื้อแข็งมากด้วยเพราะเป็นที่ราบสูงและมีความอุดมสมบูรณ์เรื่องของไม้เนื้อแข็ง ซึ่งนิยมนำมาใช้ในการสร้างเครื่องมือเป็นหลัก ความพิเศษก็คือ ลิ้ม หัวหนาท้ายบาง ทั้งสามารถคลายออก และตอกเข้าได้ ด้วยเพราะสภาพอากาศมีผลต่อการยืดและหดตัวของเนื้อไม้

2. การเข้าหางเหยี่ยว

การเข้าหางเหยี่ยว คือ การตัดไม้ที่มีลักษณะคล้ายหางของนกเหยี่ยวหรือหางปลาเพื่อใช้ตอกอัดเข้าไปในไม้อีกชิ้นที่บากร่องให้พอดีกับตัวหางเหยี่ยวเพื่อยึดให้เป็นชิ้นเดียวกันในกรณีที่ไม้แตกออกจากกัน การเข้าเดือย คือ การนำไม้ท่อนกลมหรือสี่เหลี่ยมที่มีลักษณะเป็นแท่งขนาดเล็กตอกอัดเข้าไปแทนการใช้ตะปู การเข้าเดือย คือ การนำไม้ท่อนกลมหรือสี่เหลี่ยมที่มีลักษณะเป็นแท่งขนาดเล็กตอกอัดเข้าไปแทนการใช้ตะปู

3. การเข้าเดือย

การเข้าเดือย คือ การนำไม้ท่อนกลมหรือสี่เหลี่ยมที่มีลักษณะเป็นแท่งขนาดเล็กตอกอัดเข้าไปแทนการใช้ตะปู

- ภาพที่ 1 แสดงลักษณะการเข้าไม้
- (ก) แสดงลักษณะการเข้าทางเหยี่ยว (บันทึกภาพโดย อัจฉราวุธ ภูยาทิพย์) [19 ธันวาคม 2563]
- (ข) แสดงลักษณะการเข้าเตี้ย สลัก (บันทึกภาพโดย อัจฉราวุธ ภูยาทิพย์) [19 ธันวาคม 2563]
- (ค) แสดงลักษณะการเข้าเตี้ยกลม (บันทึกภาพโดย อัจฉราวุธ ภูยาทิพย์) [4 กุมภาพันธ์ 2564]

การสร้างเครื่องใช้ไม้สอยในพื้นที่ ท้องถิ่นต่าง ๆ ย่อมมีวิธีการและการเลือกใช้วัสดุให้เหมาะสมกับการใช้สอย และคตินิยมของท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งต้องใช้เวลาสะสมประสบการณ์เพื่อพัฒนาให้เกิดความสมบูรณ์เท่าที่จะทำได้ อาจจะเป็นเวลาหลายช่วงชีวิตคนจากบรรพบุรุษสืบต่อมาจนถึงคนในปัจจุบัน จนเป็นที่ยอมรับและเป็นที่พอใจในกลุ่มคนหรือชุมชนในท้องถิ่น จนเกิดเป็นคตินิยมเป็นแบบแผนสืบต่อมา

ความผูกพันของคนชนบทอีสาน

คตินิยมและแบบแผนพื้นบ้านภาคอีสานนั้น เป็นแบบแผนเรียบง่ายตามลักษณะการดำเนินชีวิตของผู้คนในชนบท ซึ่งเสมือนเบ้าหล่อหลอมให้เครื่องใช้ไม้สอยในวิถีชีวิตมีเอกลักษณ์ของแต่ละถิ่นที่แตกต่างกันไป เอกลักษณ์และลักษณะเฉพาะถิ่นนี้ จะพบได้จากเครื่องมือ เครื่องใช้ของคนอีสาน ดังเช่น คราด ไถ แอ็ก คันด้าม ไม้สาวไหม อัก พวงสาว กระสวย โบรมสายข้าวเหนียว ฟืม เป็นต้น

เนื่องจากชีวิตของเกษตรกรไทยเกี่ยวข้องกับอาชีพด้านเกษตรกรรม ไม่ว่าจะเป็น การทำนา การทำไร่ ทำสวน ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ซึ่งมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของฟ้าและฝน จะต้องเร่งรีบในการเพาะปลูก ปักดำ เก็บเกี่ยว หากครอบครัวใดมีแรงงานมากก็จะทำได้เร็วและทันเวลา แต่ครอบครัวที่มีคนน้อยก็จะทำสำเร็จได้ยาก จึงก่อให้เกิดประเพณี ลงแขก เพื่อช่วยเหลือกันด้านแรงงาน ไม่มีค่าจ้างตอบแทนมีเพียงน้ำใจเลี้ยงอาหารข้าวปลาตามแต่จะหาได้ในท้องถิ่น หมุนเวียนกันไปจากครอบครัวหนึ่งสู่อีกครอบครัวหนึ่ง ส่งต่อไปในเครือญาติ ทำให้กิจการงานสำเร็จลุล่วง ก่อเกิดความรัก ความผูกพันในชนบทอีสานเหนือ ลงแขกนับเป็นวัฒนธรรมประเพณีหนึ่งที่แสดง ความเอื้อเฟื้อ และการเกื้อกูลกันของชุมชนซึ่งมีความหมาย ถึงน้ำใจที่ผู้คนในชุมชนมอบให้กัน ในการช่วยเหลือกิจการงานต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงโดยเร็ว ประเพณีเอามือเอาแรงนี้จึงเป็นการพึ่งพาอาศัยซึ่ง กันและกัน สร้างความสมัครสมานสามัคคี ทำให้งานเสร็จอย่างรวดเร็วโดยไม่ต้องอาศัยการว่าจ้าง และยังถือเป็นโอกาสที่ทำให้หนุ่มสาวได้รู้จักอุปนิสัยใจคอและพบรักกันได้อีกด้วย ซึ่งภาคอีสานเรียกว่า “เอาแฮง”

จากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษในการสร้างเครื่องมือเครื่องใช้ขึ้นเพื่อประกอบอาชีพ ผนวกเข้ากับประสบการณ์ของผู้สร้างสรรค์ จึงนำมาสู่รูปแบบของผลงานสร้างสรรค์ในชุดนี้ ที่มีการผสมผสานรูปทรงของเครื่องมือในอดีต มาสร้างสรรค์เป็นผลงานที่ประกอบเข้ากับความเป็นปัจเจกบุคคลที่พัฒนา รูปทรงจนเกิดเป็นผลงานที่สะท้อนภูมิหลังของผู้สร้างสรรค์เอง

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ผ่านวัตถุ

ทฤษฎีมานุษยวิทยาวัตถุ

นักวิชาการกล่าวว่า วัตถุ มีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม อีกทั้งมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ ทั้งที่เป็นมนุษย์และมีไม่มนุษย์ ซึ่งนำไปสู่เครือข่ายความสัมพันธ์ของผู้ระบบสังคมอย่างไม่หยุดนิ่ง ทั้งนี้ยังได้ให้ความหมายและข้อมูลถึงการเปลี่ยนความหมาย สถานะของวัตถุสิ่งของ อย่างเช่น การเปลี่ยนเป็นของกำนัล โดยวัตถุบางชนิดถูกใช้เพื่อเป็นของขวัญที่มีค่า เพื่อการแลกเปลี่ยนและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคน จากที่หนึ่งสู่ที่หนึ่ง จากกลุ่มหนึ่งสู่อีกกลุ่มหนึ่ง นอกเหนือจากนั้นแล้วหากวัตถุชนิดเดียวกันถูกเปลี่ยนสภาพในบริบทเดิมไปสู่สภาพแวดล้อมและเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ วัตถุเหล่านั้นจะแปรสภาพเป็นของกำนัลที่มีคุณค่าทางจิตใจ และในขณะเดียวกันอาจกลายเป็นสินค้าที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ

ข้อสังเกตนี้เป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่ทำให้การศึกษา การอยู่ในสังคมของวัตถุเปลี่ยน จากการมองแบบความคงที่ไปสู่การมองเงื่อนไขและวงจรชีวิตของวัตถุที่หมุนเปลี่ยนสถานะ คุณค่า และความหมายไปตามกิจกรรมทางสังคม (ฐานิกา บุชมงคล, 2558)

วัตถุคือประสบการณ์ทางสังคมที่มนุษย์นำวัตถุสิ่งของมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต แต่วัตถุเหล่านั้นคือที่สะสมความทรงจำและเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับมนุษย์ วัตถุจึงมิใช่เพียง “สิ่งของ” แต่เป็นกระบวนการทางสังคมที่ส่งต่อความหมาย จินตนาการ และคุณค่าผ่านจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง กระบวนการดังกล่าวสอนให้มนุษย์เข้าใจตัวเองและสังคมที่ดำรงอยู่

หากกล่าวโดยสรุป วัตถุเสมือนรูปแทน ตัวแทน อาจรวมไปถึงความทรงจำ ตลอดจนข้าวของเครื่องใช้ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของมนุษย์ ดังนั้นวัตถุจึงมิใช่เพียง “สิ่งของ” หากแต่เป็นกระบวนการทางสังคมที่ส่งต่อภูมิปัญญา จินตนาการ และคุณค่าผ่านจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง

ภาพที่ 2 แสดงลักษณะการแบ่งปันวัตถุ เครื่องมือเครื่องใช้จากญาติพี่น้อง
(บันทึกภาพโดย อัจฉารุช ฤยาทิพย์) [10 กุมภาพันธ์ 2564]

- (ก) แสดงลักษณะการแบ่งปันวัตถุ ไม้ส่าวไหม, อัก
- (ข) แสดงลักษณะการแบ่งปันวัตถุ พวงสาว
- (ค) แสดงลักษณะการแบ่งปันวัตถุ พวงสาว, กระสวย
- (ง) แสดงลักษณะการแบ่งปันวัตถุ โบรมสายข้าวเหนียว
- (จ) แสดงลักษณะการแบ่งปันวัตถุ ฟืม

จากทฤษฎีข้างต้นมีเนื้อหาสอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบสัมพันธ์กันของผู้คนในภาคอีสานในเรื่องการแลกเปลี่ยนของคนชนบทอีสานเหนือ อดีตมีผู้คนในพื้นที่ที่มีการแลกเปลี่ยนข้าวของเครื่องใช้โดยนำวัตถุดิบ อาหาร เครื่องใช้ ในหมู่บ้าน ไปแลกเปลี่ยนกับคนอีกหมู่บ้านหนึ่ง ยุคที่เงินทองไม่ได้มีบทบาทและตัวแปรสำคัญในการดำรงชีวิต การนำข้าว ไปแลกเปลี่ยนกับปลา ทั้งนี้บริบทของการแลกเปลี่ยนข้าวของเครื่องใช้นั้นขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม รวมถึงวัตถุดิบ ของแต่ละพื้นที่ด้วย อย่างเช่นพื้นที่ภูมิลำเนาของผู้สรรค์เป็นพื้นที่ดอน (พื้นที่สูง) มีวัตถุดิบ จำพวก ข้าว เผือก มัน ข้าวโพด เป็นหลัก ในอดีตจึงมักนิยมนำไปแลกเปลี่ยนกับปลา ซึ่งแปรรูปมาเป็นปลาร้า ปลาสาม ปลาแห้ง ของที่ผู้คนในพื้นที่ลุ่ม (พื้นที่ต่ำ)

ทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์

ทฤษฎีหนึ่งซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด และความบังคดลใจจากภูมิหลังของผู้สร้างสรรค์ ถึงเรื่องวิถีชีวิตที่ผูกพันกันอย่างเหนียวแน่นของผู้คนพื้นถิ่นอีสานเหนือ คือทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งนักวิชาการได้ให้นิยามและความหมายถึง ทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์ไว้ว่า กลวิธีในการสร้างความสัมพันธ์กันของมนุษย์โดยมีความมุ่งหมายก็เพื่อเป็นการทำความรู้จัก สร้างสัมพันธ์ระหว่างเราและบุคคลที่ต้องการทำความรู้จักกัน

คำว่า “มนุษยสัมพันธ์” ภาษาอังกฤษใช้คำว่า “Human Relations” เมื่อแยกคำแล้วจะได้คำว่า “มนุษย์” (Human) หมายถึง สิ่งมีชีวิตที่มีสมองสำหรับคิดและส่งผลให้เกิดสติปัญญาในการแก้ปัญหาได้ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของความเป็นมนุษย์ และอีกคำหนึ่งคือคำว่า “สัมพันธ์” (Relation) หมายถึง ความผูกพันเกี่ยวข้องกัน มนุษย์สัมพันธ์จึงหมายถึง ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องระหว่างมนุษย์ด้วยกันหรือความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลกับกลุ่มบุคคล คณะบุคคล หรือสังคม โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้บุคคลทำงานได้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการให้ความร่วมมือกันทำงานด้วยความพึงพอใจทั้งด้านความต้องการทางด้านวัตถุและความพึงพอใจทางด้านจิตใจและสังคม (ดร. นฤพนธ์ ดัวงวิเศษ, 2564)

ซึ่งแสดงให้เห็นว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่มีชีวิตอยู่ได้ด้วยการอยู่รวมกันเป็นกลุ่มเนื่องจากต้องพึ่งพาอาศัยกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันจึงจะมีชีวิตอยู่รอดปลอดภัย โดยเริ่มตั้งแต่ช่วงวัยแรกเกิดตลอดไปจนกว่าจะช่วยเหลือตนเองและพึ่งพาตนเองได้ การอยู่รวมกันของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปต้องอาศัยการติดต่อสื่อสารกันเพื่อให้เกิดการเข้าใจในความรู้สึกนึกคิดระหว่างกัน นั่นคือการมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพื่อให้สามารถปรับตัวให้อยู่รวมกันได้นั่นเอง ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในสังคมเรียกว่า “มนุษยสัมพันธ์” มนุษย์สัมพันธ์จึงเป็นพฤติกรรมของมนุษย์

การสร้างมนุษยสัมพันธ์มีกระบวนการหลากหลายวิธีแตกต่างกันไปตาม พื้นที่ ชุมชน สังคม และบริบทซึ่งแตกต่างกัน ซึ่งจากประสบการณ์และความทรงจำของผู้สร้างสรรค์ เมื่อนึกย้อนไปจะเห็นถึงการเดินทางไปมาหาสู่ของคนในระแวกหมู่บ้าน และพื้นที่ใกล้เคียง อาทิ การเดินทางของชายของ

ผู้คนในรุ่น ทวดและยายของผู้สร้างสรรค์เอง มักมีผู้คนเดินหาบของ เพื่อนำสินค้าตามฤดูกาลไปขาย ด้วยวิธีการหาบน้ำพืชผักสวนครัว ผลผลิตที่หาได้จากการประกอบเกษตรกรรม เดินหาขายไปขายผ่านหลายหมู่บ้าน หลายตำบล หรือมีบ้างที่ใช้พาหนะอย่างเกวียนในกรณีที่ต้องเดินทางไกล ๆ ขายบ้าง แลกบ้างนอกเหนือจากสิ่งของเปลี่ยนเป็นเงินตรา และสิ่งของอย่างหนึ่งเปลี่ยนเป็นสิ่งของอีกอย่างหนึ่งแล้ว ยังมีส่วนทำให้ผู้คนจากต่างพื้นที่ ได้พบปะพูดคุย นานเข้าก็เกิดเป็นความไว้นือเชื่อใจ เกิดเป็นวัฒนธรรมผ่านสัมพันธ์ของมนุษย์อย่างหนึ่งเรียกว่า “ผูกเสี่ยว”

โดยสรุป “มนุษย์สัมพันธ์” กล่าวได้ว่าเป็นกลวิธีหนึ่งในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนมนุษย์ในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างเต็มใจ บุคคลที่มีมนุษย์สัมพันธ์ยังสามารถเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย อนึ่งมนุษย์สัมพันธ์มีสาระเกี่ยวข้องกับวิถีและการดำเนินชีวิต ปรากฏผ่านการใช้ชีวิตของผู้คน การยับยั้งด้วยไมตรี การเชื่อมสัมพันธ์ด้วยถ้อยคำ การพบปะพูดคุยถามไถ่สารทุกข์สุกดิบ สะท้อนผ่านความเป็นอยู่ และรูปแบบการดำรงวิถีชีวิตของคนอีสานที่มีความรักความผูกพัน พึ่งพาอาศัยกัน แบ่งปัน ช่วยเหลือเกื้อกูล อย่างเหนียวแน่นปรากฏเป็นอัตลักษณ์สะท้อนความสัมพันธ์อย่างแจ่มชัด

การให้คุณค่าต่อวัตถุของมนุษย์

ลำดับต่อมา เป็นประเด็นสำคัญอีกประเด็นหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงในการสร้างสรรค์ผลงานของผู้สร้างสรรค์เอง ซึ่งเป็นทฤษฎีที่มีเนื้อหาต่อการรับรู้ และให้คุณค่าตลอดจนให้ความสำคัญกับวัตถุของมนุษย์ โดยเนื้อหากล่าวถึงการให้คุณค่าของมนุษย์ไว้หลากหลายรูปแบบด้วยกัน อาทิ สินค้าบางประเภทอาจมีคุณค่าทางจิตใจ จึงค่อนข้างมีราคาและความต้องการของผู้คนสูง อย่างเช่นสินค้าของแบรนด์ชั้นนำที่ผลิตออกมาเป็นพิเศษ ก็จะมีความต้องการของผู้คนเป็นอย่างมาก จนอาจเกิดเป็นปรากฏการณ์กระแสนิยม

ดังที่นักวิชาการได้กล่าวถึงมูลค่าในวัตถุ และสินค้าไว้ว่า วัตถุหรือสินค้านับเป็นเรื่องราวของนามธรรม ที่การกำหนดราคานั้นขึ้นอยู่กับความพึงพอใจ³ นามธรรมที่ว่ามานี้มีอิทธิพลต่อการสร้าง “ความจริง” เกี่ยวกับวัตถุภาวะ ซึ่งจะทำให้วัตถุต่างๆ กลายเป็น “สินทรัพย์” ที่มีราคาในตัวของมันเอง อย่างในสังคมสมัยใหม่ วัตถุที่มีราคามักจะถูกทำให้มีค่าเท่ากับเงินที่ใช้ในการซื้อขาย

นอกเหนือจากนี้แล้ววัตถุบางอย่างหากมองเผิน ๆ แล้ว อาจไม่มีคุณค่าและไม่สามารถตีเป็นราคาต่างวาดได้เลย หากแต่วัตถุเหล่านั้นกลับมีคุณค่าทางจิตใจ เพราะอาจเป็นของสำคัญ และส่งผลต่อความทรงจำ รวมไปถึงความรู้สึกภายในใจของผู้ครอบครอง

จากบทสัมภาษณ์ที่ผู้สร้างสรรค์ได้สนทนากับบุคคลในครอบครัว คุณยายได้เล่าถึง วัตถุหรือเครื่องมือเครื่องมือ เก่าที่ปรากฏอยู่ในครอบครัวว่า

“วัตถุ เครื่องมือบางอย่างถูกสร้างขึ้นจากพ่อ พ่อเป็นคนสร้างส่วนแม่เป็นคนใช้งาน เบ็ดเช่น พ่อเช่น (เช่น ภาษาอีสาน แปลว่ารุ่น) แม่ลูกจะนำไปใช้ต่อ” (หนูจิน งานแข็ง, 2564)

จากข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของการให้คุณค่า ต่อวัตถุนั้น ๆ ของมนุษย์ ว่าอาจแปรไปตาม ราคา ประวัติศาสตร์ หรือความสำคัญที่ส่งผลต่อจิตใจของบุคคลนั้น ทั้งนี้อาจรวมถึงโครงสร้างทางเศรษฐกิจร่วมด้วย อย่างไรก็ตาม นับเป็นข้อสังเกตหนึ่งถึงประเด็นการให้คุณค่าของ วัตถุที่มนุษย์เรามีต่อวัตถุทางความทรงจำ โดยมีความเชื่อมโยงกับผลงานของผู้สร้างสรรค์ ซึ่งวัตถุที่ ได้มาจากการแบ่งปันส่งต่อจากยาย เปรียบเสมือนตัวแทนของบรรพบุรุษที่เต็มไปด้วยเรื่องราว เรื่อง เล่า ของประสบการณ์ใช้งานในวัตถุนั้นภายใต้แนวคิดและผลงานของผู้สร้างสรรค์

อิทธิพลผลงานศิลปกรรมกรณีศึกษาการสร้างสรรคจากศิลปิน

การศึกษาศิลปิน เพื่อศึกษาถึงกลวิธีรูปแบบในการถ่ายทอดแนวความคิด สำหรับการ สร้างสรรคผลงานในครั้งนี้ผู้สร้างสรรค์ ได้ศึกษาจากผลงานของศิลปิน 2 ท่าน

ผลงานศิลปกรรมของศิลปิน ชลูด นิ่มเสมอ

ผลงานศิลปกรรมของศิลปิน บริรักษ์ ศุภตริยวรพงศ์

ผลงานศิลปกรรมของศิลปิน ชลูด นิ่มเสมอ

ศาสตราจารย์ชลูด เป็นผู้วิจัยงานศิลปะช่วงรอยต่อระหว่างยุคเก่ากับยุคใหม่ ของวงการศิลปะสมัยใหม่ของไทย ท่านสนใจในผลงานศิลปะหลายรูปแบบและได้ สร้างสรรคผลงานศิลปะที่มีคุณค่าไว้เป็นจำนวนมากทั้งวาดเส้น จิตรกรรม ประติมากรรม ศิลปะภาพพิมพ์ และ สื่อผสม โดยมีความเชื่อว่า ศิลปะคือสิ่งที่ แสดงออกซึ่งแก่นแท้ของความเป็นมนุษย์ เพื่อความเป็นมนุษย์ที่ดีขึ้นของมนุษยชาติ ศิลปินทุกคนจะแสดงความเป็นมนุษย์ตามทัศนะส่วนตัวออกมาในงานของตนไม่ด้าน ไต่ก็ด้านหนึ่งเสมอ ไม่ว่าจะเน้นในด้านความเป็นจริงหรืออุดมคติ ด้านชีวิตหรือ วิญญาณ ด้านรูปธรรมหรือนามธรรม ด้านลบหรือด้านบวกก็ตาม ทั้งนี้เพราะงาน ศิลปะเหล่านั้นเป็นการแสดงออกของตัวศิลปินเอง เป็นการแสดงออกของมนุษย์ที่ ตอบรับและตอบโต้กับสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและทางสังคม ท่านเห็น ว่า ความเป็นมนุษย์คือความดี และความดีนั้นสามารถแสดงออกได้ด้วย "ความ งาม" ความดีคือ ความรัก ความเมตตา ความเห็นอกเห็นใจ และความไม่เบียดเบียน

ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน และระหว่างมนุษย์กับชีวิตทั้งหลาย ดังนั้น งานศิลปะที่ท่านทำขึ้นจึงมีแนวโน้มไปในทางที่ดั่งาม สงบบริสุทธิ์ และอบอุ่นด้วยความเป็นพี่น้อง รูปแบบและเรื่องราวของงานอาจเปลี่ยนไปตามความเหมาะสมและความจำเป็นในการแสดงออก แต่ชีวิตภายในซึ่งเป็นเนื้อหาสาระของงานศิลปะโดยตรงนั้นสำหรับท่านไม่มีการเปลี่ยนแปลง (ชลุด นิมเสมอ, 2472)

ผลงานชุดประติมากรรมชนบท พ.ศ. 2525-2527 เป็นงานประเภทประติมากรรมตั้งอยู่กับที่และประติมากรรมสื่อผสม ประสบการณ์ที่ได้จากการทำงานและการสอนศิลปะในช่วงเวลาหนึ่งทำให้ท่านขยายขอบเขตความคิดด้านศิลปะ จากการค้นหาความจริงภายในไปสู่การผสมผสานกับความจริงภายนอก จาก การแสดงอารมณ์ความรู้สึกด้วยรูปทรงไปสู่การแสดงออกทางความคิดมากขึ้น จากรูปทรงที่สำเร็จสมบูรณ์ในตัวไปสู่รูปทรงส่วนรวมในสิ่งแวดล้อม และจากการแสดงลักษณะส่วนตนเพียงอย่างเดียว ขยายวงออกไปถึงความจำเป็นที่จะแสดงเอกลักษณ์บางด้านของท้องถิ่นและของชาติ การได้พบเห็นวัตถุสิ่งของ เครื่องมือประกอบอาชีพ เครื่องใช้ประจำวัน รวมทั้งวัตถุใช้แล้วที่ถูกทิ้งขว้างอยู่ทั่วไปตามบริเวณที่อยู่อาศัย ซึ่งท่านคิดว่าเป็นสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมส่วนหนึ่งที่ทำให้รู้สึกถึงสภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี จึงนำวัสดุที่เป็นบันทึกของประสบการณ์ชีวิตเหล่านี้มาสร้างเป็นรูปทรงชิ้นใหม่ ด้วยท่วงทำนองที่สอดคล้องกับลีลาการดำเนินชีวิตของชาวชนบทเพื่อเป็นการสื่อความรู้สึกให้เข้าถึงชีวิตและวิญญาณของชนบทไทยโดยทั่วไปให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ภาพที่ 3 ประติมากรรมชนบท-กระเทียม 2527

ที่มา: ชลูด นิ่มเสมอ, (2472), เกี่ยวกับผลงานศิลปะของ **ชลูด นิ่มเสมอ**,

เข้าถึงเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2564,

เข้าถึงจาก <http://www.era.su.ac.th/Artists/thai/chalood/bibliography.html>.

“ผลงานชุดแบกะดิน พ.ศ. 2541 เป็นผลงานประเภทประติมากรรม สื่อผสม ได้รับแรงบันดาลใจจากสภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมในชนบท เริ่มต้นจากการวาดเส้นในท้องทุ่ง ชีวิตของชาวนาในท้องนาและลงทำนาด้วยตนเอง เมื่อกลับมาจากนาสิ่งที่ได้รับคือ ความรู้สึกที่ยิ่งใหญ่ของผืนนา และการทำนาที่เต็มและอึดด้วยชีวิตทั้งทางกายทางใจและทางวัฒนธรรม ทำให้ท่านได้คิดว่าสิ่งเหล่านี้น่าจะมีคุณค่าไม่น้อยกว่างานศิลปะที่มักจะยกย่องกันจนสูงเกินไปว่าเป็นทิพย์ ประเทืองปัญญาอะไรทำนองนั้น งานชุดนี้ท่านอยากให้ข้อคิดว่า ศิลปะไม่ใช่สิ่งที่สูงส่งกว่ากิจกรรมอื่น ๆ ของมนุษย์ จึงอยากจะได้ถึงศิลปะให้มาอยู่กับดิน ไม่จำเป็นต้องอยู่บนแท่น อยู่ในกรอบ อยู่ในสถานที่ที่โอ้อวดอีกต่อไป ท่านจึงนำผลงานที่สร้างมาเกือบทุกยุคมาวางลงกับพื้นดิน ในแนวคิดที่ว่าศิลปะก็เหมือนกับสินค้าแบกะดินทั่ว ๆ ไปที่ผู้คนจะซื้อหาไปด้วยราคาถูก ๆ ด้วยแนวคิดนี้ท่านได้นำผลงานที่สร้างมาแต่ก่อนทั้งหมดมาวางลงกับพื้นดิน และยังมีการจัดสร้างผลงานเกี่ยวกับคร่ำชาวนาด้วย งานชิ้นบันทึกของศิลปินชนบทมีลักษณะและแนวคิดคล้ายกับงานบันทึกประจำวัน โดยเฉพาะวิธีแขวนห้อยงานต่าง ๆ ไว้บนราวกลางห้อง และคล้ายกับงานแบกะดินในแง่ของการนำงานยุคต่าง ๆ มาแขวนกระจายกันเหมือนสินค้าในร้านชำชนบท นอกจากนี้ยังมีงานคร่ำชนบทอีกชิ้นหนึ่งด้วย”

ภาพที่ 4 คริวชนบท

ที่มา: ชลูด นิ่มเสมอ, (2472), เกี่ยวกับผลงานศิลปะของ ชลูด นิ่มเสมอ,

เข้าถึงเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2564,

เข้าถึงจาก <http://www.era.su.ac.th/Artists/thai/chalood/bibliography.html>.

วิเคราะห์ผลงาน

ด้านเนื้อหา

ศิลปินนำเสนอผลงานจากการได้พบเห็นวัตถุสิ่งของ เครื่องมือประกอบอาชีพ เครื่องใช้ประจำวัน รวมทั้งวัตถุใช้แล้วที่ถูกทิ้งขว้างอยู่ทั่วไปตามบริเวณที่อยู่อาศัย ซึ่งศิลปินคิดว่าเป็นสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมส่วนหนึ่งที่ทำให้รู้สึกถึงสภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี จึงนำวัสดุที่เป็นบันทึกของประสบการณ์ชีวิตเหล่านี้มาสร้างเป็นรูปทรงชิ้นใหม่ ด้วยท่วงทำนองที่สอดคล้องกับลีลาการดำเนินชีวิตของชาวชนบท เพื่อเป็นการสื่อความรู้สึกให้เข้าถึงชีวิตและวิญญาณของชนบทไทยได้อย่างลึกซึ้ง

ด้านเทคนิควิธีการ

ศิลปินแสดงออกผ่านวัตถุสิ่งของ การจัดวาง วิธีแขวนห้อยงานต่าง ๆ โดยถ่ายทอดเรื่องราวชีวิตชนบทบรรยากาศที่เต็มและอึดด้วยชีวิตทั้งทางกายทางใจและทางวัฒนธรรม

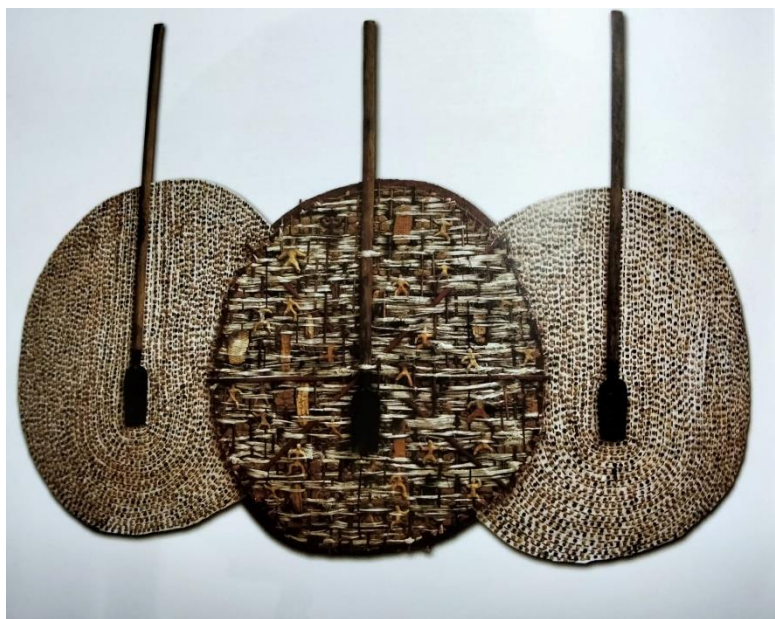
ด้านรูปแบบ

ผลงานชุดนี้ ศิลปินแสดงออกอย่างชัดเจน ผ่านมุมมองที่เรียบง่าย กลิ่นไอความเป็นชนบทที่ถ่ายทอดอย่างอิสระ ศิลปะไม่จำเป็นต้องอยู่บนแท่น อยู่ในกรอบ

ผลงานศิลปกรรมของศิลปิน บริรักษ์ ศุภตรัยวรพงศ์

รูปและสัญลักษณ์ในวิถีชีวิตชนบท เป็นการแสดงกระบวนการสร้างสรรค์ โดยมีความบันดาลใจมาจากการชื่นชมถึงวิถีชีวิตในอดีต จากภาพลักษณ์ในข้อเท็จจริงที่ปรากฏไม่ว่าจะเป็นพืชพันธุ์ธัญญาหาร สิ่งปลูกพันกับวิถีเกษตรกรรม หรือ ภาพภูมิทัศน์ที่เป็นท้องทุ่ง ต้นไม้ หรือสิ่งปลูกสร้างชั่วคราวที่เรียกว่า เลียงนา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นสัญลักษณ์ที่บอกความหมาย และความรู้สึกถึงความเป็นวิถีชีวิตในชนบทที่งดงาม พอเพียง และมีคุณค่าอันสะท้อนอารยธรรม วัฒนธรรม และความเป็นชนบท ที่มีอาชีพเกษตรกรรม อันเป็นอาชีพส่วนใหญ่ของคนไทย (บริรักษ์ ศุภตรัยวรพงศ์, อัมพร แสงไชยา, ประภาพร ศุภตรัยวรพงศ์, 2019)

ภาพที่ 5 ชื่อผลงาน: รูปและสัญลักษณ์ในวิถีชีวิตชนบท

เทคนิค: ผสม

ขนาด: 142 x 208 cm.

ที่มา: สุนิพัตรนิทรรศการเดี่ยว จิตรกรรม : รูปและสัญลักษณ์ในวิถีชีวิตชนบท,

หจก.อภิชาติการพิมพ์: มหาสารคาม, 2561, หน้า 12.

วิเคราะห์ผลงาน

ด้านเนื้อหา

ศิลปินมีความบันเทิงใจมาจากการชื่นชมถึงวิถีชีวิตในอดีต จากภาพลักษณะในข้อเท็จจริงที่ปรากฏไม่ว่าจะเป็นพืชพันธุ์ ธัญญาหาร สิ่งผูกพันกับวิถีเกษตรกรรม หรือ ภาพภูมิทัศน์ที่เป็นท้องทุ่ง ต้นไม้ หรือสิ่งปลูกสร้างชั่วคราวที่เรียกว่า เถียงนา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นสัญลักษณ์ที่บอกความหมาย และความรู้สึกลึกถึงความเป็นวิถีชีวิตในชนบทที่งดงาม พอเพียง และมีคุณค่าอันสะท้อนอารยธรรม วัฒนธรรม และความเป็นชนบท ที่มีอาชีพเกษตรกรรม อันเป็นอาชีพส่วนใหญ่ของคนไทย

ด้านเทคนิควิธีการ

ศิลปินใช้เทคนิคของช่างพื้นบ้านที่สะท้อนความเป็นท้องถิ่น เช่น ผูก มัด ขัด ตีรัง แสดงออกให้เห็นถึงความแท้จริงของวัสดุ

ด้านรูปแบบ

นำเสนอผ่านรูปแบบกึ่งรูปลักษณ์ มีรูปทรงสัญลักษณ์ในวิถีชีวิตชนบทมาใช้ในการงาน มีการใช้เทคนิคผสม (สื่อผสม) โดยใช้วัสดุธรรมชาติ และวัสดุสังเคราะห์มาผสมกัน มีแก่นของความงามแบบเรียบง่าย มีสาระของการบันทึกแสงแดด สายลม ฟ่ำฝน อุณหภูมิ ไปด้วยภาษาของสีและร่องรอยเกิดสุนทรียภาพที่เรียบง่ายแต่ลุ่มลึกของชีวิตชนบท

บทที่ 3

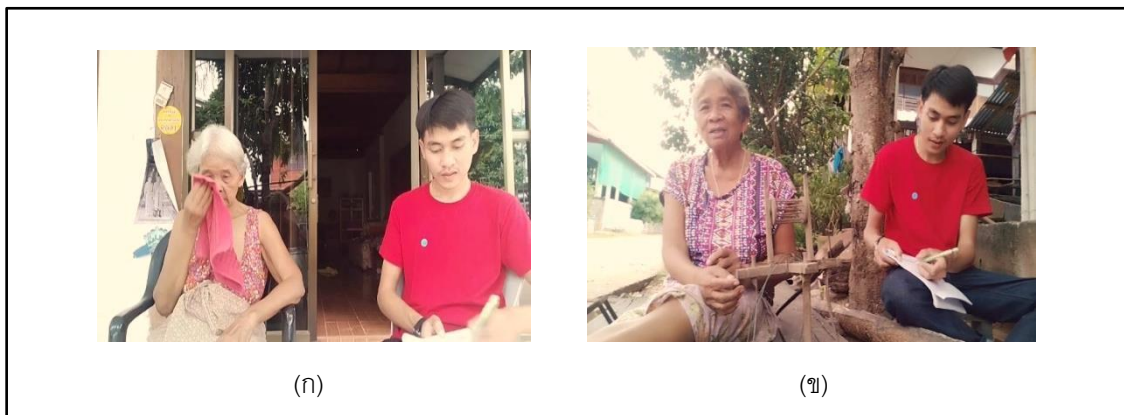
ขั้นตอนและกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ได้มีการกำหนดรูปแบบ เทคนิควิธีการในการสร้างสรรค์ จากการแบ่งปันเครื่องมือเครื่องใช้วิถีชีวิตของคนในครอบครัว ผ่านกาลเวลามานานวัตถุบางชิ้นอาจจะสมบูรณ์ บางชิ้นอาจไม่สมบูรณ์ ที่ถูกส่งต่อมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จากพ่อสู่ลูก ยายสู่หลาน วัตถุแต่ละอย่างสะสมความทรงจำและเรื่องราวที่ติงาม การให้จึงไม่ใช่เพียง “สิ่งของ” แต่เป็นการให้ภูมิปัญญาและคุณค่าผ่านจากรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง ถ่ายทอดออกมาเป็นงานศิลปะด้วยเทคนิค วิธีการและรูปแบบการ แสดงออกที่มีลักษณะเฉพาะตน ซึ่งมีขั้นตอนตั้งแต่การร่างภาพ (Sketch) การใช้เทคนิคการเข้าไม้ ประกอบไม้ ซึ่งจะมีลำดับ ขั้นตอนในการสร้างสรรค์งานดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการสังเคราะห์ข้อมูล
  - 1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์กลุ่มคนในครอบครัว
  - 1.2 การลงพื้นที่ขอแบ่งปันวัตถุจากกลุ่มคนในครอบครัว
  - 1.3 การลงพื้นที่ศึกษาเทคนิคการเข้าไม้ ประกอบไม้ที่พิพิธภัณฑ์
2. กระบวนการสร้างสรรค์
  - 2.1 การทำภาพร่าง/แบบจำลอง
  - 2.2 การเตรียมวัสดุอุปกรณ์
  - 2.3 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน

ขั้นตอนการสังเคราะห์ข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์กลุ่มคนในครอบครัว

ภาพที่ 6 สัมภาษณ์คุณยาย

(บันทึกภาพโดย อัจฉราวุธ ภูยาทิพย์) [20 ตุลาคม 2564]

(ก) สัมภาษณ์คุณยายหนูจิ้น งานแข็ง (ข) สัมภาษณ์คุณยายสีจันทร์ ชุตชนบท

จากบทสัมภาษณ์ที่ผู้สร้างสรรค์ได้สนทนากับบุคคลในครอบครัว คุณยายได้เล่าถึง วัตถุหรือเครื่องมือเครื่องมือเก่าที่ปรากฏอยู่ในครอบครัวว่า “วัตถุ เครื่องมือบางอย่างถูกสร้างขึ้นจากพ่อ พ่อเป็นคนสร้างส่วนแม่เป็นคนใช้งาน เบ็ดเช่นพ่อเช่น (เช่น ภาษาอีสาน แปลว่ารุ่น) แม่ลูกจะนำไปใช้ต่อ” นับเป็นข้อสังเกตหนึ่งถึงประเด็นการให้คุณค่าของวัตถุที่มนุษย์เรามีต่อวัตถุทางความทรงจำ โดยมีความเชื่อมโยงกับผลงานของผู้สร้างสรรค์ซึ่งวัตถุที่ได้มาจากการแบ่งปันส่งต่อจากยาย เปรียบเสมือนตัวแทนของบรรพบุรุษที่เต็มไปด้วยเรื่องราว เรื่องเล่า ของประสบการณ์ใช้งานในวัตถุนั้นภายใต้แนวคิดและผลงานของผู้สร้างสรรค์ (หนูจิ้น งานแข็ง, 2564)

2. การลงพื้นที่ขอแบ่งปันวัตถุจากกลุ่มคนในครอบครัว

ภาพที่ 7 แสดงลักษณะการแบ่งปันวัตถุ เครื่องมือเครื่องใช้จากญาติพี่น้อง

(บันทึกภาพโดย อัจฉารุธ ภูยาทิพย์) [23 ตุลาคม 2564]

(ก) แสดงลักษณะการแบ่งปันวัตถุ ไน, อัก (ข) แสดงลักษณะการแบ่งปันวัตถุ ไม้คั้นด้าม

(ค) แสดงลักษณะการแบ่งปันวัตถุ พื้ม (ง) แสดงลักษณะการแบ่งปันวัตถุ พื้ม

(จ) แสดงลักษณะการแบ่งปันวัตถุ พวงสาว, หัวกวัก

3. ศึกษาเทคนิคการเจาะ ตัด บาก เข้าไม้ ประกอบไม้ จากวัตถุที่ได้มาจากการแบ่งปัน

ภาพที่ 8 แสดงลักษณะการเจาะ บากไม้

(บันทึกภาพโดย อัจฉราวุธ ภูยาทิพย์) [4 กุมภาพันธ์ 2564]

(ก) แสดงลักษณะการเจาะ เซาะร่องไม้ (ข) แสดงลักษณะการเจาะ บากไม้

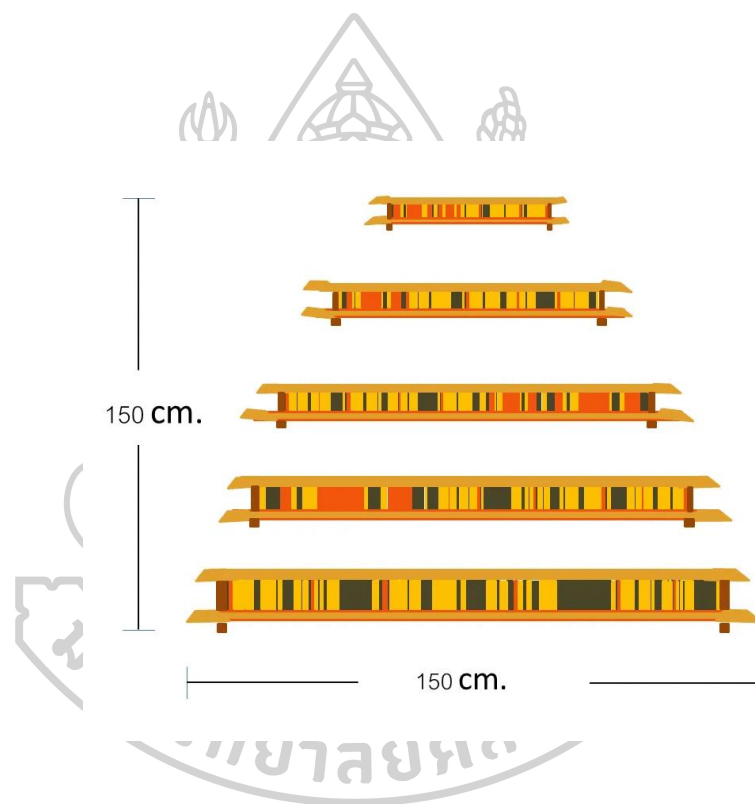
(ค) แสดงลักษณะการเจาะ บากไม้ (ง) แสดงลักษณะการเจาะ บากไม้

(จ) แสดงลักษณะการเจาะ บากไม้

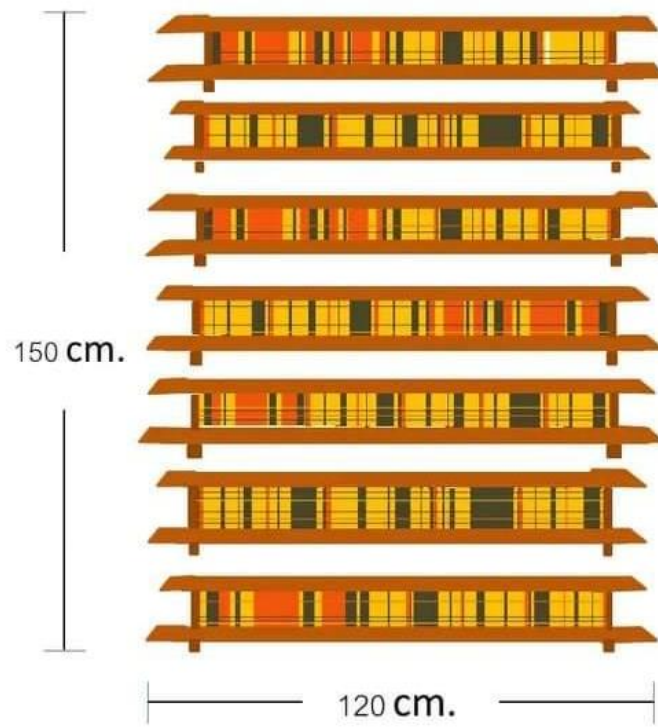
กระบวนการสร้างสรรค์

1. การทำภาพร่าง

จัดทำภาพร่าง (Sketch Drawing) วัสดุอุปกรณ์ในการทำภาพร่าง ซึ่งประกอบด้วย ดินสอ 2B สมุดทำภาพร่าง และโฟโต้ซีป โดยนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ภาคเอกสารและภาคสนามมาสรุปแล้วจัดทำเป็นภาพร่าง กำหนดรูปทรง แล้วนำเอาลักษณะเฉพาะตนเพิ่มเติมจัดองค์ประกอบให้สมบูรณ์

ภาพที่ 9 สเก็ตช์ผลงานชุดสานต่อ

ภาพที่ 10 สเก็ตซ์ผลงานชุดสานต่อ

ภาพที่ 11 สเก็ตซ์ผลงานชุดสานต่อ
 (บันทึกภาพโดย อธิษฏา วุฒ ฤยาพิทย) [1 กุมภาพันธ์ 2565]

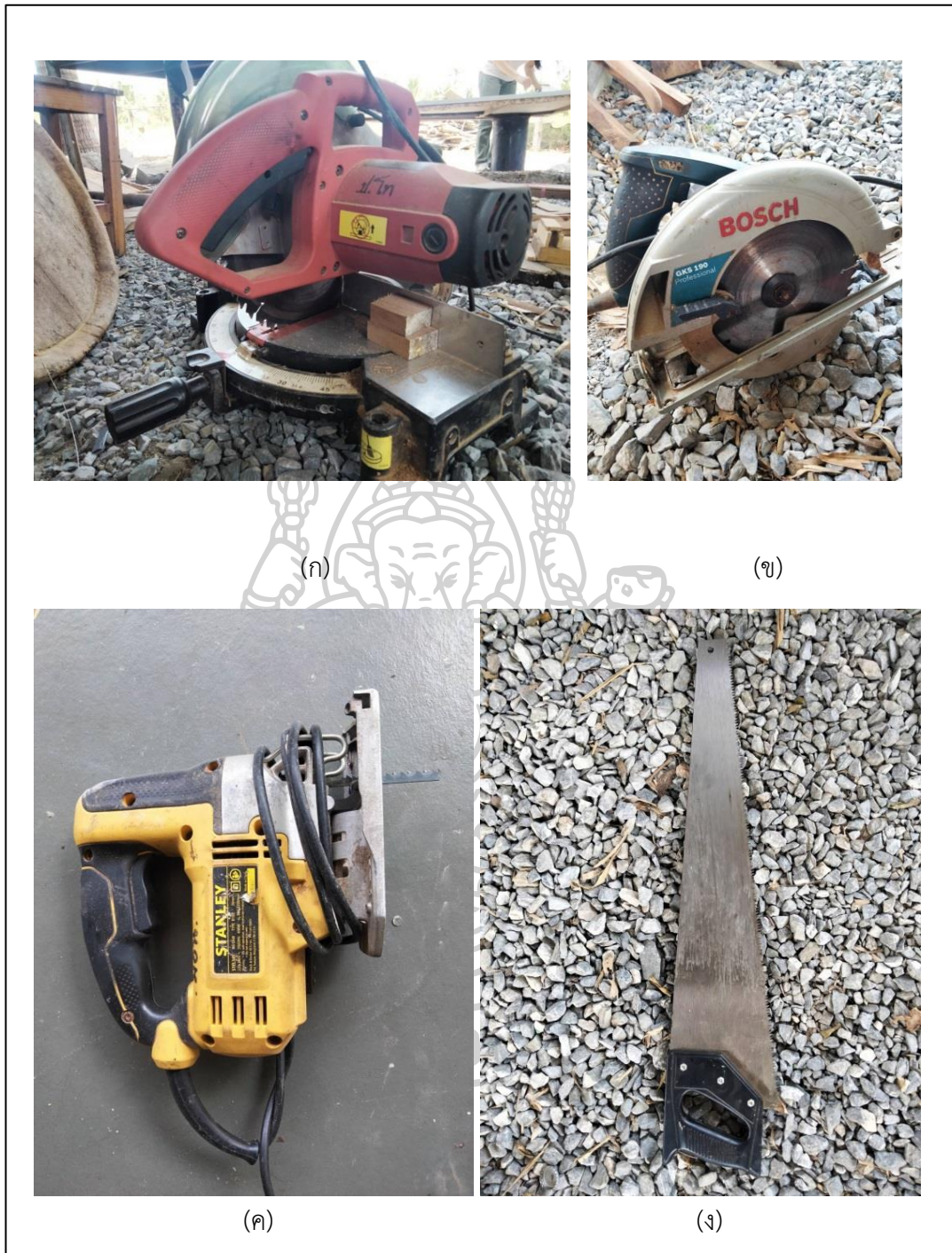
2.การเตรียมวัสดุและอุปกรณ์

ในขั้นตอนการเตรียมวัสดุอุปกรณ์เป็นขั้นตอนที่ต้องให้ความสำคัญ เพราะวัสดุอุปกรณ์เป็นสิ่งที่ทำให้ผลงานสร้างสรรค์บรรลุจุดมุ่งหมาย และควรจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่สำคัญและจำเป็นให้พร้อมเพื่อการสร้างสรรค์ที่เป็นระบบแบบแผน วัสดุที่ใช้มีดังนี้

ภาพที่ 12 วัสดุในการสร้างสรรค์ผลงาน

- (ก) ไม้ประดู่ (บันทึกภาพโดย อัจฉราวุธ ภูยาทิพย์) [9 พฤศจิกายน 2564]
- (ข) ไม้ซี้เหล็ก (บันทึกภาพโดย อัจฉราวุธ ภูยาทิพย์) [9 พฤศจิกายน 2564]
- (ค) ไม้ขนุน (บันทึกภาพโดย อัจฉราวุธ ภูยาทิพย์) [9 พฤศจิกายน 2564]
- (ง) ไม้เก่า (บันทึกภาพโดย อัจฉราวุธ ภูยาทิพย์) [22 ธันวาคม 2564]

ภาพที่ 13 อุปกรณ์ในการตัด

(ก) เลื่อยวงเดือน (บันทึกภาพโดย อัจฉราวุธ ภูยาทิพย์) [9 พฤศจิกายน 2564]

(ข) เลื่อยวงเดือน (บันทึกภาพโดย อัจฉราวุธ ภูยาทิพย์) [9 พฤศจิกายน 2564]

(ค) เลื่อยจิ๊กซอ (บันทึกภาพโดย อัจฉราวุธ ภูยาทิพย์) [9 พฤศจิกายน 2564]

(ง) เลื่อยแมงดา (บันทึกภาพโดย อัจฉราวุธ ภูยาทิพย์) [22 ธันวาคม 2564]

ภาพที่ 14 อุปกรณ์ในการเซาะร่อง เจีย ขัด

(บันทึกภาพโดย อัครภาวรุธ ภูยาทิพย์) [10 กุมภาพันธ์ 2565]

(ก) เราเตอร์

(ข) ทิมเมอร์

(ค) เลื่อยจิ๊กซอ

(ง) เลื่อยแมงดา

ภาพที่ 15 อุปกรณ์ในชุด เช็ด แกะไม้

(บันทึกภาพโดย อัจฉราวุธ ภูยาทิพย์) [10 กุมภาพันธ์ 2565]

(ก) แผ่นสั๊กหลาด

(ข) กระดาษทราย

(ค) สิว

(ง) วาสลีน

3. ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน

จากแนวความคิดที่ได้รวบรวมกลั่นกรองมาแล้วนั้น จากการศึกษาวิถีชีวิตของคนในครอบครัวจากประสบการณ์จริง ก่อให้เกิดความรู้สึกรัก ผูกพันที่เหนียวแน่น ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดผลงานสร้างสรรค์ ดังนั้นกระบวนการสร้างสรรค์จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ในการสร้างสรรคงานทางทัศนศิลป์ เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ทางรูปแบบ และเนื้อหา องค์ประกอบของงานในการดำเนินการสร้างสรรค์ผลงานมี 3 ชุด คือ ส่งต่อ สืบต่อ และสานต่อ มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานชุดส่งต่อ

ภาพที่ 16 เครื่องมือเครื่องใช้ที่ได้จากการส่งต่อจากยาย

(บันทึกภาพโดย อธิภาวรุธ ภูยาทิพย์) [8 ธันวาคม 2564]

ภาพที่ 17 เครื่องมือเครื่องใช้ที่ได้จากการส่งต่อจากยาย
(บันทึกภาพโดย อัสฎาวุธ ภูยาทิพย์) [8 ธันวาคม 2564]

ภาพที่ 18 ของทุกชิ้นมีเรื่องราว เป็นการจดบันทึกจากการบอกเล่าจากยาย

(บันทึกภาพโดย อัจฉราอรุณ ภูยาทิพย์) [8 ธันวาคม 2564]

ขั้นตอนการสร้างสรรคผลงานชุดสีบต่อ

ภาพที่ 19 เตรียมชิ้นส่วนก่อนประกอบเป็นรูปทรง

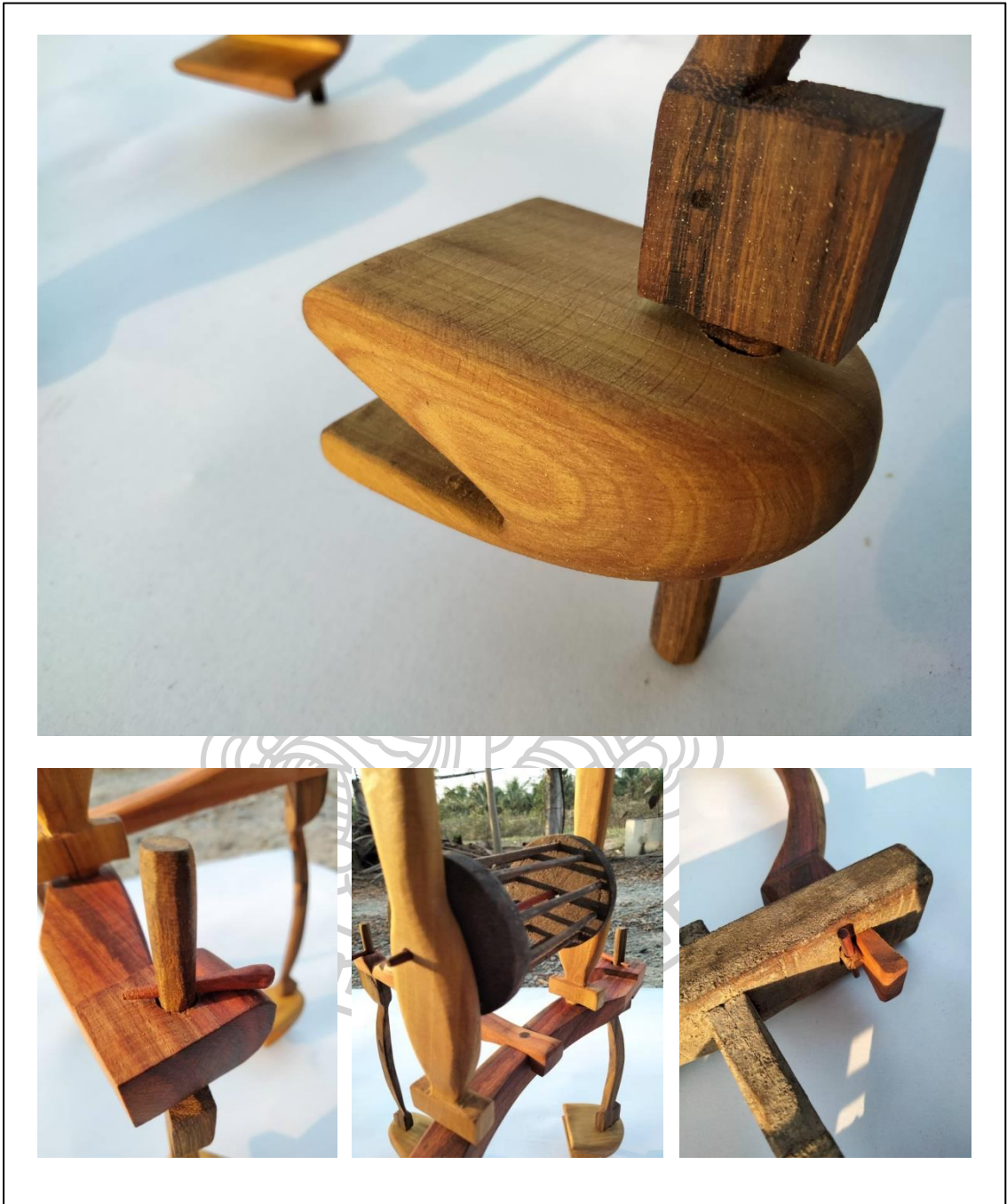
(บันทึกภาพโดย อัจฉราวุธ ภูยาทิพย์) [17 กุมภาพันธ์ 2565]

ภาพที่ 20 เตรียมชิ้นส่วนก่อนประกอบเป็นรูปทรง

(บันทึกภาพโดย อัจฉราวุธ ภูยาทิพย์) [17 กุมภาพันธ์ 2565]

ภาพที่ 21 ประกอบชิ้นส่วนเป็นรูปทรงด้วยเทคนิคเข้าไม้ ประกอบไม้
(บันทึกภาพโดย อัจฉราวุธ ฤยาทิพย์) [18 กุมภาพันธ์ 2565]

ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานชุดสานต่อ

ภาพที่ 22 ขั้นตอนการเลือกสรรไม้ ลงแปรง

(บันทึกภาพโดย อธิษฏาฐ ภูยาทิพย์) [29 มกราคม 2565]

การลงแปงเป็นการสร้างคาน้ำหนักผิวไม้ และอุดรอยตำหนิบนผิวไม้ โดยการสร้างคาน้ำหนักความอ่อน-แก่ ขึ้นอยู่กับส่วนผสมที่ใช้

ภาพที่ 23 กระบวนการทำงาน

(บันทึกภาพโดย อัจฉราวุธ ภูยาทิพย์) [8 กุมภาพันธ์ 2565]

(ก) ตัดตามรูปทรงที่กำหนดไว้

(ข) ขัดผิวไม้

(ค) ตัดไม้

(ง) เซาะร่อง

ภาพที่ 24 กระบวนการทำงาน

(บันทึกภาพโดย อัจฉราวุธ ภูยาทิพย์) [11 กุมภาพันธ์ 2565]

(ก) ตัดชิ้นส่วนไม้ประตู

(ข) ตัดชิ้นส่วนไม้มหาด

(ค) ตัดชิ้นส่วนโครงสร้าง

(ง) ตัดชิ้นส่วนไม้ซี่เหล็ก

ภาพที่ 25 กระบวนการทำงาน

(บันทึกภาพโดย อัจฉราวุธ ภูยาทิพย์) [13 กุมภาพันธ์ 2565]

(ก) ประกอบโครงสร้าง

(ข) ตัดชิ้นส่วนโครงสร้าง

(ค) เซาะร่อง

(ง) ประกอบโครงสร้างพิม ด้วยการเข้าไม้ ประกอบไม้

ภาพที่ 26 กระบวนการทำงาน

(บันทึกภาพโดย อธิภากร ภูยาทิพย์) [14 กุมภาพันธ์ 2565]

(ก) ประกอบโครงสร้าง เรียงชั้นส่วนไม้ประดู่ มะหาด ชี้เหล็ก

(ข) เช็ดวาสลินเพื่อให้สีไม้ชัดขึ้น

บทสรุป

ทัศนธาตุที่เกิดจากกระบวนการสร้างสรรค์

การจัดวางองค์ประกอบมีทั้งแบบอิสระและเป็นระเบียบรูปทรงของผลงานแต่ละชิ้น จะเป็นรูปทรงจากวัตถุเครื่องมือเครื่องใช้ที่มีอยู่แล้ว และสร้างขึ้นใหม่ประกอบกันด้วยวัสดุไม้ เส้นในผลงานเกิดจากเส้นโครงสร้างของวัตถุ และเส้นเทคนิคเข้าไม้ที่ประกอบเข้ากับวัตถุ สีของวัตถุเก่า และสีของวัสดุที่นำมาใช้เป็นสีธรรมชาติของไม้ซึ่งมีค่าน้ำหนักอ่อน-เข้ม และสีจากความต่างชนิดกันของไม้ พื้นผิวในงานแต่ละชิ้นจะมีลักษณะ ที่แตกต่างกันไปตามคุณสมบัติ ของวัตถุ ที่ประกอบกับชิ้นส่วนที่ทำขึ้นใหม่ในแต่ละชิ้น เช่น ผิวเรียบ ผิวด้าน ผลงานแต่ละชิ้นมีร่องรอยที่ผ่านการใช้งานของวัตถุ เกิดความสมดุลและมีเอกภาพ พื้นที่ว่างในงานเกิดจากการวางของวัตถุ แต่ละชิ้นมีโครงสร้างที่มี ขนาด ที่มีรูปทรงคล้ายคลึงกัน ผลงานแต่ละชิ้นเกิดจากการพับใช้วัสดุไม้ซึ่งเป็นวัสดุหลักในการสร้างสรรค์ผลงาน ที่นำมาประกอบสร้างเข้าวัตถุเก่า ผลงานแต่ละชิ้นมีทั้งลักษณะที่กลมกลืนกันเป็นเหมือนวัสดุชิ้นเดียวกันและลักษณะแตกต่างโดยสิ้นเชิง แต่ดูเป็นวัตถุชิ้นเดียวกันกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ เป็นการนำเทคนิคเข้าไม้ประกอบไม้ที่ได้รับอิทธิพลจากภูมิปัญญาช่างพื้นบ้านอีสาน มาประยุกต์ใช้ในการประกอบสร้างเข้ากับวัสดุและวัตถุ เก่า ใหม่ เข้าด้วยกัน

บทที่ 4

การสร้างสรรค์และการพัฒนาผลงานวิทยานิพนธ์

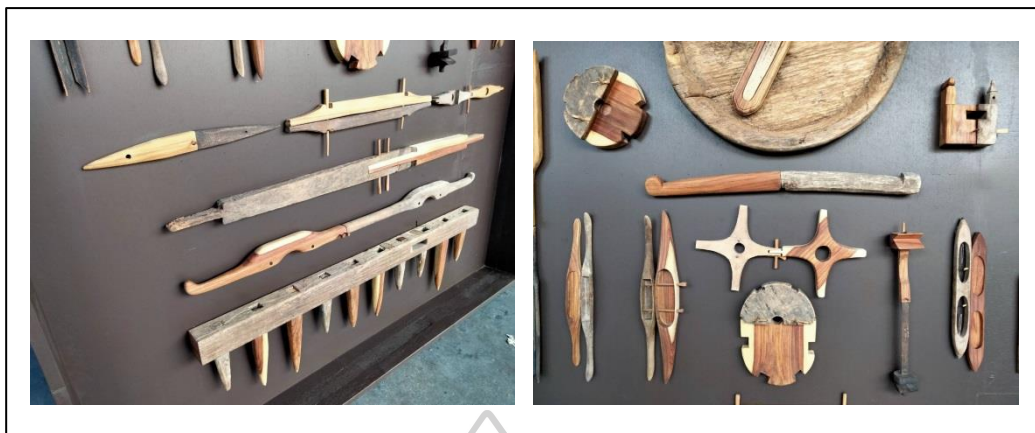
การวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์หัวข้อ “วัตถุสัมพันธ์” สามารถแบ่งออกเป็น 2 ระยะด้วยกันคือ ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ จำนวน 2 ชุด และผลงานวิทยานิพนธ์ จำนวน 3 ชุด โดยมีหลักการวิเคราะห์ได้แก่ การวิเคราะห์ด้านกายภาพ ลักษณะที่มาและความหมายในผลงาน โดยมีรายละเอียดการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

วิเคราะห์ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 1

ภาพที่ 27 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 1

ชื่อผลงาน	วัตถุสัมพันธ์
ขนาด	200 x 150 ซม.
เทคนิค	เข้าไม้ ประกอบไม้
ปีที่สร้าง	พ.ศ.2564

ภาพที่ 28 ภาพรายละเอียดผลงานผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 1

วิเคราะห์กายภาพ

ผลงานชิ้นนี้ผู้สร้างสรรค์นำเสนอผ่านมุมมองที่เคยเห็นจากภูมิหลัง เครื่องไม้เครื่องมือเหล่านี้ถูกจัดวางไว้อย่างเรียบง่าย และพร้อมที่จะนำไปใช้อุบัติการณ์ อิทธิพลจากประสบการณ์และความทรงจำจึงนำไปสู่รูปแบบการติดตั้งผลงานสร้างสรรค์ โดยได้นำ วัตถุ เครื่องมือเครื่องใช้จากที่เคยได้ใช้ร่วมกับบุคคลในครอบครัวในอดีต ซึ่งได้มาจากการรวบรวม แลกเปลี่ยน และแบ่งปันจาก ญาติพี่น้อง โดยการใช้ทัศนธาตุด้านรูปทรง (form) ในอดีตมาผสมผสาน ด้วยการนำไม้และเครื่องมือเก่าที่ได้จากการเก็บรวบรวมสะสม มาเป็นแม่แบบและสร้างขึ้นใหม่ ด้วยวัสดุไม้ประดู่ ผสานกันด้วยการเชื่อมต่อระหว่างวัตถุที่เป็นเครื่องมือเก่า กับวัตถุที่สร้างขึ้นใหม่ เช่น ด้านชนด้าน มุมชนมุม เชื่อมต่อกันด้วยวิธีเข้าไม้ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากผลงานแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของวัตถุทั้งสองสิ่งทีนำมาประกอบกันได้โดยง่าย วัตถุที่สร้างขึ้นใหม่ แม้จะมีความประณีตกว่า และสร้างพิถีพิถันกว่า แต่เมื่อผสานรวมเข้ากับวัตถุจากอดีตของปู่ย่าตาทวดแล้ว ความงามของเวลาที่ปรากฏผ่านความเก่า ผุกร่อนและเสื่อมของวัตถุนั้นสร้างความรู้สึกระลึกถึงต่อผู้สร้างสรรค์ได้

วิเคราะห์ลักษณะที่มาและความหมายในผลงาน

รูปทรงของวัตถุเก่าผู้สร้างสรรค์แทนไว้เสมือนบรรพบุรุษในครอบครัว ส่วนรูปทรงใหม่เปรียบกับตัวผู้สร้างสรรค์ การนำรูปทรงของวัตถุเก่า และใหม่มาผสมผสานกันทำให้เกิดจุดเชื่อมโยงระหว่างอดีตกับปัจจุบัน รวมทั้งความสัมพันธ์ที่ถูกประสานเข้าด้วยกันผ่านวัสดุไม้ ซึ่งเป็นวัสดุหลัก ด้วยเทคนิคและกรรมวิธีแบบช่างพื้นบ้าน เช่น การเข้าลิ้ม เข้าเดือย บาก ต่อ ประกอบไม้

นัยของผลงานชิ้นนี้มุ่งหมายที่จะถ่ายทอดผ่านอารมณ์ความรู้สึกของการพึ่งพากันผ่านรูปทรงที่ประกอบต่อเชื่อมเข้าด้วยกัน และแสดงนัยความผูกพันกันอย่างเหนียวแน่นของผู้คนในอดีตผ่านกลวิธีของการเข้าไปในผลงานที่มีกลมเกลียวความเหนียวแน่น จากวิถีชีวิตชนบทอีสาน

วิเคราะห์ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2

ภาพที่ 29 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2

ชื่อผลงาน ยายกับหลาน

ขนาด 79x126 ซม.

เทคนิค ตัด ขัด กลึงไม้

ปีที่สร้าง พ.ศ.2564

ภาพที่ 30 ภาพรายละเอียดผลงานผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2

วิเคราะห์ลักษณะที่มาและความหมายในผลงาน

ผลงานชุดที่ 2 แสดงให้เห็นถึงการเปรียบเทียบวัตถุระหว่างเก่า ใหม่ สะท้อนวิถีชีวิตจากอดีตและปัจจุบัน ซึ่งผู้สร้างสรรค์เองมีประสบการณ์รวมถึงความทรงจำจากการได้สัมผัส ได้ใช้ในขณะที่ยังอยู่ในชนบทร่วมกับครอบครัวเมื่อครั้งยังเด็ก วัตถุทุกชิ้นมีประวัติศาสตร์และเรื่องราวอย่าง โคมสายข้าวเหนียวนี้ถูกใช้งานมาตั้งแต่ในยุคของทวดซึ่งมีอายุการใช้งานร่วมร้อยปี สายข้าวเหนียวจึงเสมือนการหล่อเลี้ยงหลากหลายชีวิตหลายช่วงวัย จวบจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นวัตถุที่ตกทอดจากยาย ส่งต่อให้หลาน ด้วยความรักและผูกพัน วัตถุใบนี้สะสมความทรงจำและสะท้อนเรื่องราวที่งดงามในห้วงความทรงจำ

วิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 1 ส่งต่อ

ภาพที่ 31 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 1 “ส่งต่อ”

ขนาด แปรผันตามพื้นที่ ชม.

เทคนิค ไม้ประกอบไม้

ปีที่สร้าง พ.ศ.2565

ภาพที่ 32 ภาพรายละเอียดผลงานผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 1

วิเคราะห์กายภาพ

ผลงานชุดนี้มีการจัดวางผลงานอย่างเป็นระบบระเบียบอยู่บนผนังสีขาว สูงประมาณ 200 เซนติเมตร ติดตั้งจัดวางแบบเรียงเป็นแนวยาว แบบเป็นกลุ่ม โดยใช้วัตถุของเก่าอย่าง เช่น ฝีม Boehm สายข้าวเหนียวไว้บนสุด มีการจัดวางภาพข้อมูลคุณยายที่ส่งต่อวัตถุ ทั้ง 11 ภาพ ไว้ข้างบน 5 ภาพ ข้างล่าง 6 ภาพ ให้อยู่กึ่งกลางของวัตถุ และมีการจัดวางวัตถุอย่างเช่น ไนสาวไหม หัวกวก ไม้ตรงพื้น ด้านหน้าผนังโดยจัดวางเป็นกลุ่ม ระยะห่างจากผนังประมาณ 300 เซนติเมตร

วิเคราะห์ลักษณะที่มาและความหมาย

ในผลงานจะเห็นได้ว่าการติดตั้งจัดวางผลงานบนผนังสีขาว และบนพื้นสีเทานั้น ส่งผลให้ผลงานวัตถุที่ถูกจัดวาง รวมทั้งภาพข้อมูลที่ติดตั้งในระดับสายตาอย่างเป็นระเบียบ และวัตถุที่จัดวางอยู่ด้านหน้าผนังเป็นกลุ่มก้อน ให้ความรู้สึกถึงความรัก ความผูกพัน เป็นครอบครัวเดียวกันจะเห็นได้ว่าวัตถุแต่ละอย่างดูผิวเผินอาจดูธรรมดา แต่ข้างหลังภาพมีคุณค่าทางจิตใจ วัตถุแต่ละชิ้นมีเรื่องเล่า และเรื่องราวที่ตีงาม ซึ่งผลงานในชุดนี้เป็นการแสดง Process ข้อมูล กลายเป็นผลงานศิลปะในอีกบริบทหนึ่ง ด้วยการนำเสนอในเชิงให้คุณค่ากับวัตถุเหล่านั้นผ่านกระบวนการทางศิลปะ

วิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2 สืบต่อ

ภาพที่ 33 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2 “สืบต่อ”

ขนาด 160 x 150 ซม.

เทคนิค เข้าไม้ ประกอบไม้

ปีที่สร้าง พ.ศ.2565

ภาพที่ 34 ภาพรายละเอียดผลงานผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2

วิเคราะห์กายภาพ

ผลงานชุดนี้มีการติดตั้งบนผนังสีขาว สูงประมาณ 160 เซนติเมตร และจัดวางบนพื้นพืงกับผนัง ติดตั้งจัดวางแบบเรียงเป็นแนวยาว เป็นกลุ่ม โดยใช้วัตถุของเก่าที่ใช้ในอาชีพปลูกหม่อนเลี้ยงไหม อย่าง เช่น พวงสาว ไม้คีบสาว มีการติดตั้งพวงสาวเรียงเป็นแนวไว้ข้างบน ทั้งหมด 5 อัน แต่ละอันมีระยะห่างประมาณ 17 เซนติเมตร และมีการจัดวางไม้คีบสาวไหม ไว้ตรงพื้นด้านล่าง ทั้งหมด 6 อัน โดยจัดวางเป็นคู่ ระยะห่างของแต่ละคู่ประมาณ 30-40 เซนติเมตร สีในผลงานเป็นสีธรรมชาติจากวัสดุ และวัตถุ สีแดงจากไม้ประดู่ สีเหลืองจากไม้มะหาด สีดำจากไม้ซี้เหล็ก และสีดำเข้มจากวัสดุ

วิเคราะห์ลักษณะที่มาและความหมาย

ในผลงานจะเห็นได้ว่าการติดตั้งจัดวางผลงานบนผนังสีขาว และบนพื้นสีเทานั้น ส่งผลให้ผลงานวัตถุที่ถูกจัดวาง รวมทั้งวัตถุที่ติดตั้งเรียงกันอย่างเป็นระเบียบด้วยจังหวะลีลาการซ้ำ และวัตถุที่จัดวางอยู่บนพื้นด้านล่างเป็นคู่ ๆ ให้ความรู้สึกถึงความรัก ความผูกพัน เป็นครอบครัวเดียวกันจะเห็นได้ว่าในวัตถุแต่ละอย่างจะมี เก่ากับใหม่เชื่อมเข้าด้วยกัน ซึ่งวัตถุแต่ละชิ้นในผลงานชุดนี้ บางชิ้นอาจสมบูรณ์ บางชิ้นไม่สมบูรณ์ ชิ้นที่ไม่สมบูรณ์ถูกนำมาซ่อมแซม สร้างชีวิตให้วัสดุ โดยใช้เทคนิคเข้าไม้

ประกอบไม้ แบบช่างพื้นบ้านอีสาน โดยนำเสนอในเชิงเทคนิค วัสดุ และวัตถุที่สัมพันธ์กันผ่านกระบวนการทางศิลปะ

วิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3 สานต่อ ชั้นที่ 1

ภาพที่ 35 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3 “สานต่อ”

ขนาด 165 x 102 ซม.

เทคนิค เข้าไม้ ประกอบไม้

ปีที่สร้าง พ.ศ.2565

ภาพที่ 36 ภาพรายละเอียดผลงานผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3

วิเคราะห์กายภาพ

เมื่อมองกายภาพโดยรวมของผลงาน เป็นลักษณะการติดตั้งผลงานในรูปแบบศิลปะ 2 มิติ เป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีองค์ประกอบซ้ายขวาเท่ากัน โดยเว้นระยะห่างเท่า ๆ กัน สีในผลงานเป็นสีธรรมชาติจากวัสดุ สีแดงจากไม้ประดู่ สีเหลืองจากไม้มะหาด สีดำจากไม้ซี่เหล็ก สีน้ำตาลที่เป็นโครงสร้างจากไม้เก่า ทำให้เกิดน้ำหนักเข้ม อ่อน ในผลงาน ที่เรียงกันด้วยจังหวะลีลาการซ้ำที่มีระบบระเบียบ

วิเคราะห์ลักษณะที่มาและความหมาย

จากการพิจารณากายภาพเบื้องต้นของผลงานชิ้นนี้ มีที่มาจาก ฟืม ซึ่งเป็นอุปกรณ์ทอผ้าไหมสิ่งที่ได้ชัดคือการใช้วัสดุไม้เป็นหลัก โดยใช้เทคนิคเข้าไม้ ประกอบไม้แบบช่างพื้นบ้านอีสาน ประกอบเข้าด้วยกันอย่างเหนียวแน่น จากชิ้นส่วนเล็ก ๆ จนเป็นปีกแผ่น เรียงกัน 7 อัน เหมือน 7 บ้าน ในตระกูลสายเลือดเดียวกันมารวมกันเป็นผ้าผืนเดียว ให้ความรู้สึกถึงความรัก ความผูกพันเป็นครอบครัวเดียวกัน

วิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3 สานต่อ ชั้นที่ 2

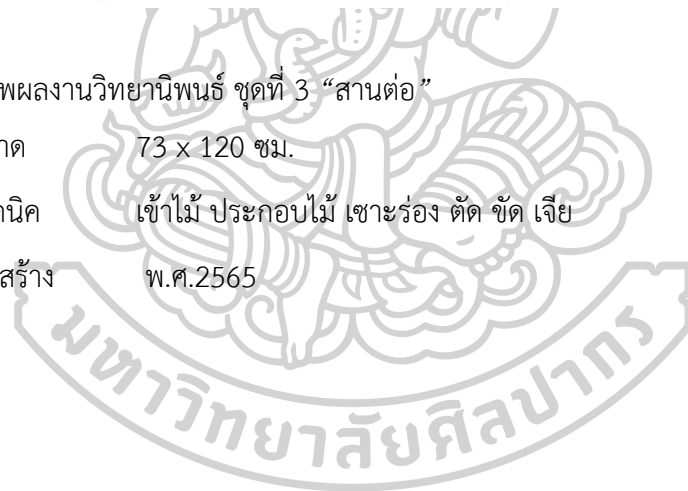

ภาพที่ 37 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3 “สานต่อ”

ขนาด 73 x 120 ซม.

เทคนิค ไม้ ประอบไม้ เซาะร่อง ตัด ขัด เจีย

ปีที่สร้าง พ.ศ.2565

ภาพที่ 38 ภาพรายละเอียดผลงานผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3

วิเคราะห์กายภาพ

เมื่อมองกายภาพโดยรวมของผลงาน เป็นลักษณะการติดตั้งผลงานในรูปแบบศิลปะ 2 มิติ มีทั้งหมด 4 ชิ้น ติดตั้งรวมกัน จัดองค์ประกอบซ้ายขวาเท่ากัน โดยเว้นระยะห่างประมาณ 35 เซนติเมตร สีในผลงานเป็นสีธรรมชาติจากวัสดุ สีเหลืองจากไม้เขาวา สีดำจากไม้ซี่เหล็ก สีแดงจากไม้ประดู่ ทำให้เกิดน้ำหนักเข้ม อ่อน ในผลงาน เส้นในผลงานเกิดจากการเจาะร่อง ทำให้เกิดระนาบ และ เส้นนูน

วิเคราะห์ลักษณะที่มาและความหมาย

จากการพิจารณากายภาพเบื้องต้นของผลงานชิ้นนี้ เป็นการผสมผสานรูปทรงจากเครื่องมือเครื่องใช้ สิ่งที่เห็นได้ชัดคือการใช้วัสดุไม้เป็นหลัก โดยใช้เทคนิคเข้าไม้ ประกอบไม้แบบช่างพื้นบ้านอีสาน ประกอบเข้าด้วยกันอย่างเหนียวแน่น ให้ความรู้สึกถึงความรัก ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

วิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3 สานต่อ ชั้นที่ 3

ภาพที่ 39 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3 “สานต่อ”

ขนาด 88 x 76 ซม.

เทคนิค เซาะร่อง ตัด ชัด เจีย

ปีที่สร้าง พ.ศ.2565

ภาพที่ 40 ภาพรายละเอียดผลงานผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3

วิเคราะห์กายภาพ

เมื่อมองกายภาพโดยรวมของผลงาน เป็นลักษณะการติดตั้งผลงานในรูปแบบศิลปะ 2 มิติ มีทั้งหมด 7 ชิ้น ติดตั้งรวมกัน จัดองค์ประกอบแบบสมมาตร โดยเว้นระยะห่างประมาณ 5-10 เซนติเมตร สีในผลงานเป็นสีธรรมชาติจากวัสดุ สีเหลืองจากไม้มะหาด สีดำจากไม้ซี่เหล็ก สีแดงจากไม้ประดู่ ทำให้เกิดน้ำหนักเข้ม อ่อน ในผลงาน เส้นในผลงานเกิดจากการเซาะร่อง ทำให้เกิดระนาบ และ เส้นนูน

วิเคราะห์ลักษณะที่มาและความหมาย

จากการพิจารณากายภาพเบื้องต้นของผลงานชิ้นนี้ เป็นการนำรูปทรงจากเครื่องมือเครื่องใช้ อย่าง เช่น กระจง ที่ใช้ในการทอผ้าไหม สิ่งที่เห็นได้ชัดคือการใช้วัสดุไม้เป็นหลัก โดยใช้เทคนิคการตัด บากไม้ สร้างรูปทรงที่คล้ายกัน ด้วยจังหวะลีลาการซ้ำ เหมือนคนในครอบครัวที่หน้าตาคล้ายกัน ให้ความรู้สึกถึงความเป็นครอบครัว ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

วิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3 สานต่อ ชั้นที่ 4

ภาพที่ 41 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3 “สานต่อ”

ขนาด 50 x 54 ซม.

เทคนิค เซาะร่อง ตัด ชัด เจีย

ปีที่สร้าง พ.ศ.2565

วิเคราะห์กายภาพ

เมื่อมองกายภาพโดยรวมของผลงาน เป็นลักษณะการติดตั้งผลงานเป็นคู่ มีองค์ประกอบแบบสมมาตร สีในผลงานเป็นสีธรรมชาติจากวัสดุ สีเหลืองจากไม้มะหาด มีการแกะสลักลวดลาย และมีเส้นนูนที่เกิดจากการเซาะร่อง

วิเคราะห์ลักษณะที่มาและความหมาย

จากการพิจารณากายภาพเบื้องต้นของผลงานชิ้นนี้ เป็นการผสมผสานรูปทรงคนและเครื่องมือเครื่องใช้เข้าด้วยกัน “คู่รัก” โดยใช้เทคนิคตัด บาก สลักไม้ ให้ความรู้สึกถึงความรัก ความผูกพัน

วิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3 สานต่อ ชั้นที่ 5,6,7

ภาพที่ 42 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3 “สานต่อ”

ขนาด 110 x 49 ซม.

เทคนิค เข้าไม้ทางเหยี่ยว เซาะร่อง ตัด ขัด เจีย

ปีที่สร้าง พ.ศ.2565

ภาพที่ 43 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3 “สานต่อ”

ขนาด 111 x 54 ซม.

เทคนิค เข้าไม้หางเหยี่ยว เซาะร่อง ตัด ขัด เจีย

ปีที่สร้าง พ.ศ.2565

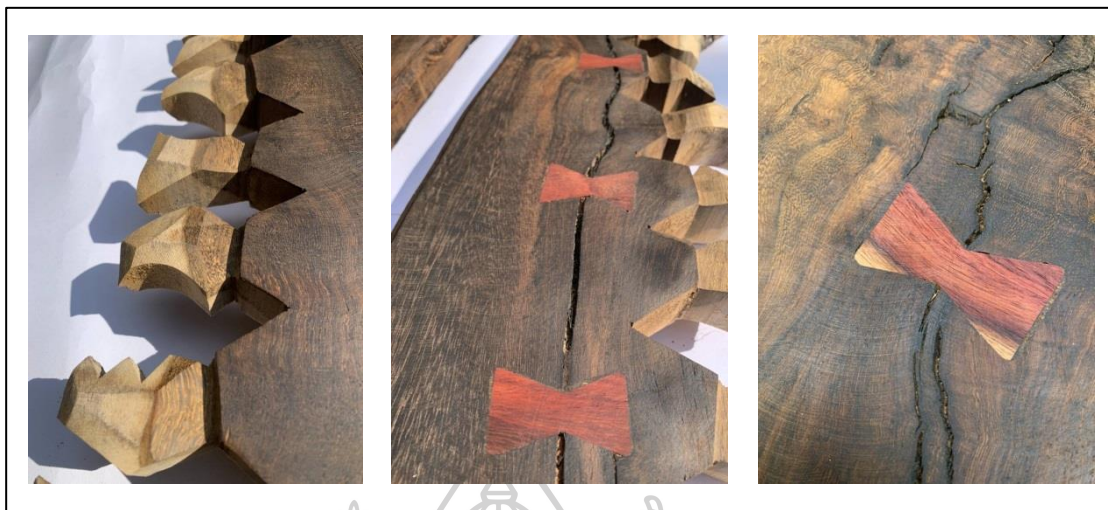

ภาพที่ 44 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3 “สานต่อ”

ขนาด 106 x 48 ซม.

เทคนิค เข้าไม้ทางเหยี่ยว เซาะร่อง ตัด ขัด เจีย

ปีที่สร้าง พ.ศ.2565

ภาพที่ 45 ภาพรายละเอียดผลงานผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3

วิเคราะห์กายภาพ

เมื่อมองกายภาพโดยรวมของผลงานแต่ละชิ้น เป็นรูปทรงอิสระ ใช้วัสดุไม้ซี่เหล็กเป็นหลัก สูงประมาณ 105 เซนติเมตร ติดตั้งอยู่บนผนังสีขาว สีในผลงานเป็นสีธรรมชาติจากวัสดุ สีดำ เทาจาก ไม้ซี่เหล็ก สีแดงจากไม้ประดู่ ทำให้เกิดน้ำหนักเข้ม อ่อน ในผลงาน เส้นในผลงานเกิดจากการบาก ตัด ทำให้เกิดระนาบ และมีติลิกนูน

วิเคราะห์ลักษณะที่มาและความหมาย

จากการพิจารณากายภาพเบื้องต้นของผลงานชิ้นนี้ เป็นรูปทรงอิสระที่มีจังหวะลีลาการซ้ำ สร้างชีวิตให้กับวัสดุ โดยการผสมผสานรูปทรงจากเครื่องมือเครื่องใช้ สิ่งที่เห็นได้ชัดคือการใช้วัสดุไม้ เป็นหลัก ใช้เทคนิคเข้าไม้ หางเหยี่ยว ประกอบรอยที่แตกของไม้ถือเป็นการซ่อมแซมรักษา เชื่อมต่อ เข้าด้วยกันอย่างเหนียวแน่น ให้ความรู้สึกถึงความรัก ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

วิเคราะห์ผลงาน

ด้านรูปแบบผลงานสร้างสรรค์ชุด “วัตถุสัมพันธ์” มีลักษณะรูปร่างรูปทรงที่สร้างขึ้นจากรูปทรงเดิมของวัตถุในอดีต โดยมีวัสดุทำจากไม้เป็นหลัก ด้านกายภาพของผลงานจึงมีรูปทรงมาจากเครื่องมือในอดีต มีพื้นผิวและลักษณะใกล้เคียงกับต้นแบบ หากแต่มีรูปแบบที่ประณีตขึ้นด้วยเพราะ

เป็นผลงานศิลปะ นำลักษณะการเป็นประโยชน์ใช้สอยออก เพื่อนำมาสร้างคุณค่าทางความงามด้านศิลปะ

การสร้างสรรคผลงานชุด “วัตถุสัมพันธ์” มีเนื้อหาเสนอประเด็นความสัมพันธ์ของวิถีชีวิตของผู้คนในพื้นที่ชนบทอีสาน ถึงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคน วิถีชีวิต และเครื่องมือในการประกอบสัมอาชีพ ผ่านรูปทรงสัญลักษณ์ของเครื่องมือ ที่สร้างขึ้นด้วยภูมิปัญญา ซึ่งความหมายถูกแฝงไว้ผ่านเครื่องมือ ว่าเครื่องใช้ไม้สอยแต่ละอย่างทำหน้าที่อย่างไร อย่างเช่น โคมใช้สำหรับใส่ข้าวเหนียว พืมและตะกรอใช้สำหรับทอผ้า ซึ่งแน่นอนว่าเครื่องมือเหล่านี้ ถูกคิดค้นและสร้างขึ้นจากการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ของผู้คนในอดีตเอง

ผลงานสร้างสรรค์ชุด วัตถุสัมพันธ์หยิบยกเอาเรื่องราวของสัมพันธ์ของคนในครอบครัวผ่านการแสดงออก ด้วยกรรมวิธีการเข้าไม้จากเทคนิคช่างไม้พื้นบ้านอีสาน การสร้างรูปทรงใหม่เพื่อบอกเล่าเรื่องราวช่วงเวลาของวิถีชีวิตของผู้คนในอดีตมาสู่ปัจจุบัน ผ่านรูปทรงของวัตถุเก่าใหม่ที่ประกอบเข้าด้วยกัน แฝงนัยสัมพันธ์ของผู้คนผ่านการเชื่อมต่อประสานกันของรูปทรงวัตถุ การเรียนรู้ที่จะนำเอาวัสดุธรรมชาติมาสร้างเป็นวัตถุเพื่อหล่อเลี้ยงครอบครัวของบรรพชนคนอีสาน จึงยังคงดำรงอยู่ทุกครั้งเมื่อเราหันหลังมามองร่องรอยของอดีตที่สร้างไว้ผ่านวัตถุ ซึ่งบรรพบุรุษในครอบครัวที่ส่งต่อมาถึงปัจจุบันในยุคของผู้สร้างสรรค์ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่า และความสำคัญถึงวิถีชีวิตการอยู่ร่วมกันของคนชนบทอีสานเหนือ ที่มีการพึ่งพากัน รักและผูกพันกันอย่างเหนียวแน่น และเพื่อถ่ายทอดความบันเทิงใจจากเครื่องใช้เครื่องใช้ในวิถีชีวิตคนอีสาน ผ่านรูปทรงจากความทรงจำนวงรูปทรงสร้างสรรค์ ผ่านผลงานศิลปะ

โดยถ่ายทอดความงามของผลงานสร้างสรรค์ ผ่านรูปทรงเสมือนจริงของวัตถุ ด้วยพื้นผิวของไม้เก่าใหม่ที่ประสานเข้าด้วยกัน สีสนที่ออกไปทางน้ำตาล ดำเข้ม ทั้งนี้ก็เพื่อสะท้อนถึงความรักของคนในครอบครัว และความเป็นชนบทของคนอีสานไว้ด้วย นอกเหนือจากความงามที่สร้างขึ้นผ่านผลงานแล้ว ยังคงคุณค่าทางจิตใจซึ่งแฝงอยู่ในวัตถุ ด้วยการอุปมาบรรพบุรุษด้วยรูปลักษณ์ของเครื่องมือในอดีต และอุปมาบรรพบุรุษในปัจจุบันเป็นผู้สร้างสรรค์

บทที่ 5

สรุปผล

ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “วัตถุสัมพันธ์” เป็นผลงานศิลปกรรมที่สร้างสรรค์ขึ้นโดยกรรมวิธีการสร้างเครื่องมือในการประกอบอาชีพของช่างไม้พื้นบ้านอีสานอย่างการ เข้าลิ้ม เข้าเตี๋ย บาก ต่อประกอบไม้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่า และความสำคัญถึงวิถีชีวิตการอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวของคนชนบทอีสานเหนือ ที่มีความรักและผูกพันกันอย่างเหนียวแน่น ทำให้เห็นถึงภูมิปัญญาเชิงช่างของคนชนบทอีสานเหนือ ในเครื่องมือเครื่องใช้ โดยการประกอบของใหม่และของเก่าเข้าด้วยกัน และเพื่อสืบต่อ สานต่อเทคนิคการเข้าไม้ ประกอบไม้แบบช่างพื้นบ้านอีสานเหนือ ด้วยการสร้างรูปทรงใหม่

ในการสร้างสรรค์ผลงาน มีลำดับขั้นตอนจากการศึกษาภูมิหลังและข้อมูลจากผู้คนในพื้นที่บ้านหวายลิ้ม ตำบลนาข่า อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น รวบรวมข้อมูลรวมไปถึงการ ขอแบ่งปันวัตถุเครื่องมือเครื่องใช้ เพื่อสะท้อนแนวความคิดในผลงานสร้างสรรค์ รูปแบบของการนำเสนอด้วยการจัดวางอย่างง่ายด้วยการสะท้อนพื้นเพความเรียบง่ายของคนอีสาน เครื่องมือเครื่องใช้ในอดีต ถูกนำกลับมาแนะนำเสนอด้วยรูปลักษณะของผลงานสร้างสรรค์ทั้งกรรมวิธี และวัสดุ ผ่านวัตถุสัมพันธ์ ก่อเกิดเป็นสัญลักษณ์ แห่งรูปทรงที่ประกอบต่อเชื่อมจึงเสมือนอดีตและปัจจุบันที่เชื่อมต่อเข้าหากันจากรุ่นหนึ่งสู่รุ่นหนึ่ง กรรมวิธีและภูมิปัญญา ตลอดจนเทคนิคช่างไม้ ที่แต่เดิมมุ่งเน้นไปเพื่อประโยชน์ใช้สอย นำมากลับมาพัฒนาเป็นกระบวนการในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ความเรียบง่าย และสายใยสัมพันธ์ถูกนำมาสะท้อนผ่านรูปร่าง รูปทรงภายในผลงานศิลปะ

ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “วัตถุสัมพันธ์” ผู้สร้างสรรค์มุ่งเน้นนำเสนอถึงความรัก ความสัมพันธ์ของวิถีชีวิตของคนในครอบครัว ระหว่างกลุ่มคน วิถีชีวิต และเครื่องมือในการประกอบอาชีพ ในการทำเกษตรกรรม ในการทอผ้า ตลอดจนข้าวของเครื่องใช้ในครัวเรือนที่ส่งต่อจาก ปู่ ย่า ตา ทวด สู่ยุคปัจจุบัน ตลอดจนการสร้างสรรค์ผลงาน ตั้งแต่ไปเก็บข้อมูลภาคสนาม ขอแบ่งปันเครื่องมือเครื่องใช้จากญาติพี่น้องซึ่งอยู่ในตระกูลเดียวกัน ได้พูดคุยสนทนากันระหว่างยายกับหลาน เล่าถึงความหลังของวัตถุที่ผ่านการใช้งานมารวม 110 ปี ผ่านเรื่องราวที่ตีงาม ซึ่งในวัตถุแต่ละอย่างทั้งร่องรอยของกาลเวลา ความทรงจำ ความผูกพัน ระหว่างบุคคลกับวัตถุ สืบทอดกันมาจากสายโลหิต รุ่นต่อรุ่น ด้วย

ความรัก โดยแสดงออกผ่านผลงานสร้างสรรค์ ทั้งหมด 3 ชุด ดังนี้ ส่งต่อ สืบต่อ และสานต่อ ผลงานในชุด “ส่งต่อ” เป็นการนำเอาวัตถุ และภาพข้อมูลมาติดตั้งใหม่รวมเป็นครอบครัวเดียวกัน ซึ่งวัตถุที่อาจจะดูธรรมดาแต่ข้างหลังภาพมีคุณค่าทางจิตใจ และเรื่องราวที่เต็มไปด้วยความรัก ผลงานในชุด “สืบต่อ” เป็นการแสดงกระบวนการสร้างสรรค์โดยการประกอบวัตถุของเก่าและใหม่เข้าด้วยกัน ซึ่งวัตถุแต่ละชิ้นที่ได้มานั้น บางชิ้นก็สมบูรณ์ บางชิ้นผ่านกาลเวลาและการใช้งานจนเกิดการเสื่อมสภาพไปบ้าง สำหรับชิ้นที่ไม่สมบูรณ์ ผู้สร้างสรรค์ได้หยิบนำมาผ่านกระบวนการซ่อมแซม ยืดอายุของวัตถุชิ้นนั้นออกไป เพราะปฏิกิริยาที่เคยได้สร้างเอาไว้ได้เสียชีวิตไปแล้ว นี่จึงนับเป็นการสืบต่อความรู้และภูมิปัญญาที่ได้จากคนรุ่นเก่า ถัดมาผลงานในชุด “สานต่อ” เป็นการผสมผสานรูปทรง และเทคนิคในวัตถุมาสร้างชิ้นใหม่

จากการศึกษาและผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ส่งผลให้ผู้สร้างสรรค์ได้ค้นพบกระบวนการวิธีใหม่ ๆ ในการประกอบสร้างผลงาน ด้วยการผนวกรวมภูมิปัญญาพื้นบ้านที่ผ่านการส่งต่อมาอย่างช้านาน ร่วมกับการนำเครื่องมือเครื่องใช้สมัยใหม่มาใช้ จึงทำให้ผลงานมีร่องรอยของความเป็นปัจจุบัน การทิ้งให้เห็นร่องรอยเครื่องมือ รอยตัดของเลื่อยไฟฟ้า รอยจี้ กขอ รอยขีดจากลูกหมู และสีของวัสดุไม้ที่ทาสีใหม่อย่างชัดเจน เหมือนวัตถุสมัยก่อนที่ทิ้งร่องรอยไว้ให้เห็น เช่น รอยบากจากเลื่อยแมงดา มีด สีของวัสดุไม้เก่าที่ผ่านการใช้งานมานาน ถือเป็น การเชื่อมสัมพันธ์ปัจจุบันและอดีตเข้าด้วยกันผ่านผลงานสร้างสรรค์ ในชุด “วัตถุสัมพันธ์”

รายการอ้างอิง

- ชลุต นิ่มเสมอ (2472). เกี่ยวกับผลงานศิลปะของ ชลุต นิ่มเสมอ. Retrieved 24 กุมภาพันธ์ 2564 from <http://www.era.su.ac.th/Artists/thai/chalood/bibliography.html>
- ฐานิกา บุษมมงคล (2558). ความหมาย และความสำคัญของมนุษย์สัมพันธ์ . Retrieved 21 กันยายน from http://thethanika.blogspot.com/2010/09/blog-post_24.html.
- ดร.นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ (2564). มานุษยวิทยาวัตถุ. Retrieved 21 กันยายน 2564 from <https://www.sac.or.th/main/th/article/detail/258>
- หนูจิ้น งานแข็ง. (2564, 9 ตุลาคม 2564) วัตถุ เครื่องไม้เครื่องมือเก่าที่ปรากฏอยู่ในครอบครัว/
Interviewer: อัจฉราวุธ ภูยาทิพย์.
- บริรักษ์ ศุภตรัยวรพงศ์, อัมพร แสงไชยา, และ ประภาพร ศุภตรัยวรพงศ์. (2019). การสร้างสรรค์
จิตรกรรม : รูปและสัญลักษณ์ในวิถีชีวิตชนบท. *Journal of Fine and Applied Arts Khon
Kaen University, 11(2), 156-179.*
- เอกวิทย์ณ ถกลาง. (2544). ภูมิปัญญาอีสาน. กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด
(มหาชน)

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายอัษฎา ภูยาพิทย์
วัน เดือน ปี เกิด	23 กุมภาพันธ์ 2540
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลมัญจาคีรี อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น
วุฒิการศึกษา	พ.ศ.2557 - มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัญจาคีรี อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น พ.ศ.2562 - ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ กลุ่มวิชาเอกศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ.2564 - ศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ กลุ่มวิชาเอกศิลป์ไทย คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	200 หมู่ที่ 10 ต.นาข่า อ.มัญจาคีรี จ.ขอนแก่น 40160
รางวัลที่ได้รับ	พ.ศ. 2560 - ชื่อรางวัล รางวัลที่ 3 จากการประกวดคัดลอกชูปแต้มจากนิทรรศการอักษะแห่งเมืองชูปแต้ม จัดโดยบ้านดงบัง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2562 - ชื่อรางวัลร่วมแสดง จากการประกวดศิลปกรรม ปตท. หัวข้อ ของขวัญแด่พระราชินี พ.ศ. 2562 - ชื่อรางวัลร่วมแสดง จากการประกวดศิลปกรรมของศิลปินรุ่นใหม่ ครั้งที่ 36 พ.ศ. 2563 - ชื่อรางวัลร่วมแสดง จากการประกวดศิลปกรรมของศิลปินรุ่นใหม่ ครั้งที่ 37